1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX Ч. 224. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го ЛИСТОПАДА 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 23, 1963 No. 224. VOL. LXX.

МИ МУСИМО ЗДОБУТИ КОСМОС — ЗАЯВЛЯЄ ПРЕЗ. КЕННЕДІ

Вашингтон. — Президент Кеннеді 21-го листопада виголосив промову на відкритті Медичного Центру для дослідів здоров'я під час космічних летів і заявив, що здобування космосу буде продовжуватися, хоч недавно Конгрес зменшив бюджет космічної програми на більше як $600 мільйонів. Президент сказав, що в здійснюванні космічної програми будуть чергуватися успіхи з невдачами. Буде натиск деяких кол, щоб робити в цій ділянці менше та здійснювати щось інше. Але „ці досліди мусять продовжуватися. Здобуття космічних просторів мусить і буде здійснюватися. І це ми можемо сказати з довір'ям і переконанням". Це є найрішучіша заява в цій справі, яка є важливішою ще й тому, що вона сталася після того, як совєтський прем. Хрущов недавно заявляв, що СССР не веде перегонів із ЗДА в леті до Місяця. Але пізніші заяви в СССР перекреслили слова Хрущова, бо з них виходить, що Москва не залишила плянів якнайскоріше дістатися на Місяць. Президент заявив 8,000 присутнім, що зле діють ті, які гадають, що змагання в ділянці космічних дослідів не мають значення для нашого життя на землі. „Ніщо не може бути дальше від правди, як така думка", — казав Президент. Цей Медичний Центр має на цілі навчити людину, як вона має поводитися в космічних просторах. Ця медична станиця має навчати також „технології та техніки модерної медицини, — казав Кеннеді, і вказав на те, що в цьому центрі будуть нові інструменти для дослідів серця й очей. Президент був присутній на прийнятті в пошану впливового конгресмена з Тексасу Алберта Томаса.. Президент буде старатися якось замирити демократичних тексаських провідників, сенатора Ралфа Ярборо та губернатора Джана Б. Коннеллі. Сенатор Ярборо летів в тому самому літаку, що й Президент, але губернатор Коннеллі не запросив цього сенатора на прийняття, яке влаштовується в честь Президента та його дружини. Президент із дружиною залишиться в Тексасі аж до суботи, коли вернуться обидвоє до Вашингтону. З четверга на п'ятницю Президент ночував в готелі, а в п'ятницю ввечорі Президент і його дружина будуть гістьми віце - президента Линдона Б. Джансона та пані Джанссон на фармі у віддалі 90 миль від Остіну.

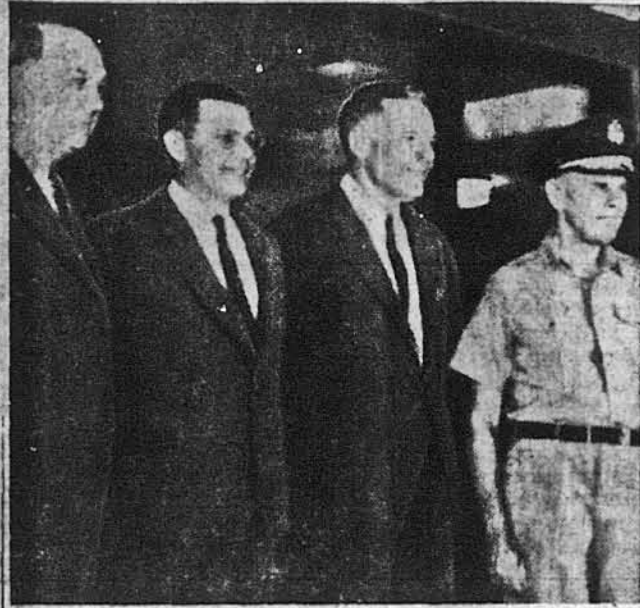
ЗДА припинили доставу зброї Індонезії

Якарта. — З'єдинені Держави припинили доставу зброї, літаків і частин до літаків для Індонезії з уваги на ворожість, що її вона виявила у відношенні до новопосталої прозахідньої країни Маляйзії. ЗДА виступили теж з міжнародного бльоку, що зобов'язався був уділити Індонезії довготерміновий кредит на 500 мільйонів дол. на цілі господарської розбудови в Індонезії. Міністер оборони Маляйзії закинув З'єдиненим Державам „дволичність', а саме — деклярування приязни Маляйзії та водночас доставлювання Індонезії військових транспортних літаків С-130, якими Індонезія пересилає своїх вояків для ведення партизанської війни в Північному Борнео, що належить тепер до Маляйзії. Маляйзія стала сильним бар'єром проти комунізму в південно - азійському обширі і знаходиться під військовим протекторатом Британії, бо сама Маляйзія має ще дуже кволі власні збройні сили. Індонезійський президент Сукарно всупереч попередній згоді на сформування Маляйзії відмовився визнати її, зірвав із Малайською Федерацією, що стала стрижнем Маляйзії, дипломатичні зв'язки та повів проти Маляйзії політичну і партизанську війну.

Сенатор Мортон підтримує Ґолдвотера проти Рокефеллера

Омага, Небраска. — Сенатор республіканець із Кентаки Трустон Б. Мортон, колишній голова Крайового Республіканського Комітету, і теперішній голова Сенатської Республіканської Комісії Виборчої Кампанії, заявив на пресовій кампанії, що сенатор Беррі Ґолдвотер не мусить змінювати свого консервативного становища, щоб здобути номінацію на кандидата на президента, як цього домагається противник арізонського губернатора нюйорський губернатор Нелсон А. Рокефеллер. Сенатор Мортон казав, що Ґолдвотер вже тепер має від 385 до 400 електоральних голосів, до номінації треба 655. На думку сенатора Мортона Рокефеллер має тепер всього тільки 92 голоси нюйорської делеґації. Програма Ґолдвотера є всім добре відома, і тому не є потрібна зміна його поглядів, казав сен. Мортон, який твердить, що Ґолдвотер зможе у виборах легко перемогти президента Кеннеді.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ

В Гонолюлю на Гаваях відбулася одноденна конференція в справі дальшої американської політики у Південному В'єтнамі. На фото (зліва): Роберт МекНамара, амбасадор ЗДА до Південного В'єтнаму Генрі Кебот Ладж і голова об'єднаних шефів штабу ген. Максвел Тейлор. Крім них в конференції брали ще участь командант морських збройних сил ЗДА на Пацифіку адмірал Гаррі Д. Фелт і головний американський військовий дорадник в Південному В'єтнамі ген. Пол. Гаркінс.

КОНҐО ВИДАЛИЛО 100 ЧЛЕНІВ АМБАСАДИ СОВЄТСЬКОГО СОЮЗУ

Леопольдвіль. — Конґолійський уряд видалив всіх членів совєтської амбасади, разом 100 осіб, внаслідку приловлення радника амбасади Бориса Вороніна і її пресового секретаря Юрія Мякотнича на гарячому вчинку — активного підтримування змовників проти теперішнього конґолійського режиму. Прем'єр Сиріль Адуля заявив, що проголошення всіх теперішніх членів совєтської амбасади, як „небажаних осіб" не означає зірвання дипломатичних взаємин з Совєтським Союзом і конґолійський уряд готов „взяти під увагу" призначення іншого совєтського амбасадора на місце Сергея Нємчіни. Однак фактично видалення всіх членів совєтської амбасади рівняється тимчасовому зірванню дипломатичних взаємин з СССР. Сталося це вже вдруге за коротку історію конґолійської держави, бо у вересні 1960 року, під час найгострішої конґолійської кризи тодішній тимчасовий голова тамошнього військового правління, Жозеф Мобуту — тепер генерал і командант конґолійської армії, за бельгійського колоніяльного правління сержант у бельгійській армії — зірвав був дипломатичні взаємини з СССР. Тепер закидається Совєтам, що вони активно підтримували заснований недавно в столиці сусіднього колишнього французького Конґа Браццавілі т. зв. Комітету Національного. Визволення, що його очолив Кристоф Мбеньє, колишній палкий звеличник і співробітник першого конґолійського прем'єра Патріса Люмумби, що його вбито у часі перебування у в'язниці в Катанзі. З документів, відібраних конґолійською поліцією у названих вгорі двох членів совєтської амбасади, як вони вертались поромом з Браццавілю, виходить, що та група конґолійських еміґрантів просила в Совєтів підтримати змову проти уряду Сиріля Адулі грішми і зброєю. Совєти мали дати на підтримку тієї змови 5 більйонів конґолійських франків, себто коло 30,000 долярів, при чому ті франки мали бути пофальшовані. Вони мали б прислати тому Комітетові Національного Визволення Мбеньє зброю, апарати з записними стрічками, ручні надавчі радіо - апарати і інший і т. п. виряд для ведення підривної і революційної роботи проти існуючого в Конґо режиму. Конґолійські власті віддавна були насторожені проти совєтської амбасади, яка — не ведучи з Конґо майже ніякої торгівлі і ніякого туристичного руху чи „культурного обміну", мала аж 100 членів. Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико передав конґолійському шарж д'аффер у Москві гостру ноту протесту проти побиття двох членів совєтської амбасади та взагалі проти „провокаційного поведення" конґолійського уряду. Конґолійські власті арештували теж недавно прибудого до Леопольдвілю Беніка Бехназара Юзбашева, який заснував „пресову аґенцію" „Новості". В домівці тієї псевдо-пресової совєтської аґенції переведено докладну ревізію. Дружина арештованого скрилася в совєтській амбасаді. Арештовано теж, але швидко потім звільнено чотирьох комуноческих „дипломатів" і їх, мабуть, також видалять. Арештованих совєтських „дипломатів" також звільнено, з тим, щоб до 48 годин виїхали з Конґо. Совєтський представник в Об'єднаних Націях Микола Федоренко зробив усний протест в ґенерального секретаря У Танта проти конґолійського уряду, але „покищо" не зажадав ніякої офіційної акції. Ця справа була предметом конференції між У Тантом і американським амбасадором Адлеєм Стівенсоном.

Кеннеді особисто передасть нагороду Оппенгаймерові

Вашингтон. — Вже тепер повідомили, що президент Кеннеді особисто в дні 2-го грудня передасть нагороду ім. Енріка Фермі в сумі дол. 50,000 д-рові Робертові Оппенгаймерові, якому 10 років тому за президентури Айзенгавера заборонений був доступ до атомових таємниць з огляду на безпеку цієї країни. Вручення президентом Кеннеді в Білому Домі нагороди Оппенгаймерові буде повною регабілітацією цього науковця. Цю нагороду встановлено в 1954-му році в пошану д-ра Енріка Фермі, науковця італійського походження, під проводом якого відбулася перша важлива подія у винайденні атомової бомби в дні 2-го грудня 1942-го року. Приятелі Оппенгаймера вже від років старалися, щоб уряд вповні регабілітував цього науковця, який 10 років тому видавався непевним тим чинникам цієї країни, які дбають про безпеку ЗДА.

У Ню Йорку відбувся бенкет у честь сен. Кеннета Кітінґа з участю українців

Ню Йорк. — У величавій балевій залі новозбудованого готелю Ґілтона відбувся тут в минулий четвер 21 ц.м. бенкет із 100-доляровим вступом від особи на виборчий фонд Республіканської партії, під гаслом „На пошану Кен Кітінґові" — сенаторові з Нюйоркського стейту. У бенкеті взяло участь 1 900 осіб. Були приявні і промовляли губернатор Нелсон Рокефеллер, сенатори Джекоб Джевітс, Томас Кучел, Шерман Купер, Марґарет Чейс Смит і Кліфорд Кейз, а з видатних осіб ген. Лушіюс Клей, Томас Дюї і багато інших із політичного, господарського і культурного світу. У промовах прославлювано сенавора Кітінґа за його чесність, роботящість і відвагу. Сенатор Кітінґ кандидуватиме в найближчому році знову на сенатора з Нюйоркського стейту і матиме проти себе з демократичного боку теперішнього посадника Ню Йорку Роберта Ваґнера або заступника державного секретаря, кол. губернатора Аверелла Гаррімана. З того бенкету вплинуло до його виборчого фонду к. 100 000 дол. Між наспілими депешами була депеша також від Д. Д. Айзенгавера. Між приявними були теж представники Українського Конґресового Комітету Америки, Українського Народного Союзу та Комітету Пам'ятника Т. Шевченкові в особах проф. Лева Добрянського, адв. Михайла Пізнака, д-ра Ярослава Падоха, адв. Джана Робертса і ред. Івана Кедрина-Рудницького.

Канцлер Ерґард підкреслив в Парижі союз Німеччини з Францією і ЗДА

Париж. — Західньо-німецький канцлер Людвіґ Ерґард перевів в четвер і половину п'ятниці в Парижі на розмовах з президентом де Ґолем та його міністрами, при чому підкреслив, що Західня Німеччина мусить зберігати тісний союз з Францією, але також з З'єдиненими Державами. Він палко поручав европейську єдність, запевняючи, що поки нема з'єднання політично Західньої Европи, то вона не може мати належної їй поважного голосу в міжнародних справах. Така Европа повинна — казав Ерґард — вміщатися в ширшій атлянтійській спільноті. Ця концепція перечить концепції де Ґоля, який передбачає тільки союз і співпрацю між Европою і англомовними державами, а не перебування всіх їх у спільному тілі. Проте Ерґард підкреслив, що підписаний попереднім канцлером Аденауером пакт приязни між Західньою Німеччиною і Францією мусить залишитись в силі і повністю виконуватись. В економічних справах Ерґард переговорював щодо вирівнання хліборобських цін; ця проблема однаково розділює членів Спільного Господарського Ринку, як довела до кризи між ним і ЗДА.

Телефонічна й Телеграфічна Компанія видає $3.25 більйона на поширення своєї служби

Ню Йорк. — Американська Телефонічна Телеграфічна Компанія повідомила, що вона плянує в 1964-му році видасть на поширення й поліпшення своєї телефонічної системи суму $3.25 більйона. Це буде найбільша програма розбудови в історії цієї найбільшої в світі корпоративної одиниці, яка має 2,225,000 акціонерів і актива якої виносить $26.7 більйона. АТТКомпанія повідомила, що в найближчому червні вона подвоїть число своїх акцій, бо хоче здобути більше капіталів й що збільшує довіденду на 10 центів в одному/кварталі. Тепер дивіденда становить 90 ц., і буде збільшена до $1 квартально.

Громада в Джерзі Сити відзначає 80-ліття всч. о. Михайла Кіндія

Джерзі Ситі. — В найближчу неділю, 24-го листопада 1963-го року о год. 6-ій по полудні тут в залі місцевої української католицької школи при Бентлі Евню відбудеться рідкісна імпреза: місцева громада й парафія св. апп. Петра і Павла із своїми парохами впреп. о. деканом Антоном Борсою та всч. о. Зеновієм Бачинським на чолі, вшанують свого улюбленого душпастиря всч. о. Михайла Кіндія у 80-ліття його народження та 54-ліття його душпастирської праці. Всч. о. Михайло Кіндій народився 22-го листопада 1883-го року в Пісочній, Жидачівського повіту, де й здобув початкову освіту. Середню школу закінчив у Стрию, а богословські студії відбув у Львові та був висвячений митрополитом Андреєм Шептицьким 19-го вересня 1909-го року. Початково душпастирював в Прошові біля Тернополя, а від 1910 до 1923 року був душпастирем в Югославії. Приїхавши до Америки в 1923-му році, виконував душпастирські обов'язки в Нюарку, Ривергед, Бервик, Шикаґо і Питсбурґу, де в 1932 році заснував першу в Америці українську парафіяльну школу. Перейшовши на пенсію в 1955-му році, всч. о. Михайло Кіндій від квітня 1961 року перебуває в Джерзі Ситі, допомагаючи в душпастирській праці парохові впреп. о Борсі та всч. о. З. Бачинському й живо інтересуючись життям своєї парафії, громади й народу. Святкування його ювілею в Джерзі Сит супроводжатимуть вияви вдячности та найкращі побажання багатьох його колишніх і теперішніх парафіян, серед яких він завжди втішався великою пошаною і любов'ю.

Всч. о. Михайло Кіндій

У Трентоні була демонстрація проти назви вулиці ім. Т. Шевченка

Трентон, Н. Дж. (Юко) — 20 листопада ц. р. в вечірніх годинах, вулиця Дуц (Deutz Ave.) при якій приміщується парафія Української Католицької Церкви св. Йосафата з новозбудованою репрезентативною церквою, церковною галею та просторим прицерковним майданом і при якій живуть здебільша українські поселенці як з давньої, так і з-посеред нової іміґрації, була місцем метушливої демонстрації проти імени Тараса Шевченка, а з слід за цим і проти самих же українців — мешканців цієї частини міста, що за адміністраційним розподілом належить до гемілтонського району (Hamilton Township) столичного міста Трентон та носить назву від перших поселенців на цьому місці німецького походження фармерської родини — „Дуцвілл" — („Deitzville"). Історія цієї демонстрації, що закінчилася встряванням поліції, арештуваннями деяких нахабних молокососів („тінейджерів") та що широким відгомоном понеслась по всьому місті коротка, але у своїх наслідках дуже промовчаюча.

Ще перед двома роками, коли всі українці у вільному світі святкували 100-річчя смерти нашого Кобзаря — Тараса Шевченка, за почином проводу місцевого Відділу УККА було внесене прохання до уряду посадника гемілтонського району, в якому живуть компактною масою українські мешканці, назвати одну з вулиць цього району іменем Тараса Шевченка. Справа затягалась два роки, аж ось в понеділок, 18-го листопада ц. р. районовий комітет порішив питання перейменування вулиці Дуц Евню на вулицю імени Тараса Шевченка. І було б все гаразд, якби місцева американська преса (два щоденники) невмішувалися до цієї справи. І так: у вівторок, 19 листопада ц. р. ранішне видання щоденника „Ди Трентонієн", на другій сторінці, помістив під шумним наголовком „Гамілтон може назвати вулицю іменем українського воєнного героя" коротку статтю, в якій говорилося про Тараса Шевченка як про „поета — лавреата Української Республіки 19 століття", якого українці уважають за свого національного героя, що проводив і загрівав до боротьби проти російської домінації, проти комунізму та фашизму та заохочував українців до змагань за незалежність... Дальше говорилося в цій же статті, що „статуя в честь Т. Шевченка нещодавно була здвигнена у Вашинґтоні, Д. К.". Поминаючи плутанину в цій статті про Шевченка, як про „воєнного героя Укра- (Закінчення на сторінці 8-ій)

Камбоджа звернулась за грошовою і технічною допомогою до Франції

Париж. — Французький уряд отримав офіціяльне звернення від диктаторського прем'єра Камбоджі князя Нородома Шіганука, щоб Франція призначала тій країні фінансову допомогу, як теж прислала своїх вчителів, техніків і інженерів та перебрала різні функції технічної і військово - вишкільної допомоги на місце ЗДА. Камбоджа два дні тому відмовилась від фінансової і технічної допомоги, яку отримувала від З'єдинених Держав. Нородом Шіганук пояснював своє звернення до Франції в цій справі тим, що Франція не веде в ніякій формі „неоколоніялізму" та що її президент Шарль де Ґоль щиро бажає збереження Камбоджею її невтральности. Комуністичний Китай продовжує прославляти Нородома Шіганука за його виступ проти З'єдинених Держав та висловлює свою готовість прийти Камбоджі з „всебічною" допомогою. Просьба Камбоджі прийшла для Франції буцім-то несподівано. Французький уряд обмірковує її, при чому бере на увагу, що коли б ту просьбу відкинути, то Камбоджа напевне звернеться тоді до китайських комуністів. Нородом Шіганук запропонував теж скликання 14-членної конференції — з участю тих самих держав, які на Женевській конференції в 1954 році поділили колишній французький Індокитай на три самостійні держави, Ляос, В'єтнам і Камбоджу. Камбоджа хоче, щоб та нова конференція заґарантувала їй недоторкальність і невтральність.

Над Мехіканською затокою розбився літак „Ю-2"

Кі Вест, Флорида. — 20-го листопада над Мехіканською затокою розбився літак „Ю-2", який відбував лети в районі Куби, і який виявив був совєтські ракети восени 1962-го року. Розвідчий літак цього типу довший час відбував лети понад СССР, і в травні 1960-го року його були зістрілили, що викликало політичне напруження між ЗДА та СССР. Літак над Мехіканською затокою, мабуть, розбився внаслідок якихсь механічних хиб, бо пілот не повідомляв про жадні пошкодження. Але не можна виключати, що літак „Ю - 2" був знищений внаслідок ворожої атаки. Про катастрофу цього літака повідомила Стратегічна Летунська Команда. На літаку був пілот 33-річний капітан Джо Гайд молодший. Літак, знайшли на воді, але пілота немає.

УВАН у ЗДА влаштовує виставку малярських праць Олекси Булавицького

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує, почавши від п'ятниці 22 листопада ц. р., у залях свого будинку виставку малярських праць Олекси Булавицького. Виставка триватиме до 15 грудня і вона відкрита для оглядання в суботи і в неділі від 2-ої по пол. до 6-ої вечора та в інші дні від 5-ої до 8-ої веч. Мистець Олекса Булавицький перебуває постійно в Міннесоті й виставка його малярських праць буде першою на терені східніх стейтів. Олекса Булавицький, родом з Умані, вчився в Київському Художньому Інституті та в мистця Михайла Ярового, як також в Художній Школі в Одесі і в Ленінградській Академії Мистецтв та закінчив свої студії в Києві у проф. Єржиківського та Фоміна. Почав виставляти свої праці ще в Києві, а потім виставки його образів відбувалися в Самборі, в Берхтесґадені, у ЗДА — в Ст. Пол та в Канаді — у Вінніпеґу.

В АМЕРИЦІ

● **Пані Кеннеді** 20-го листопада вперше взяла участь в прийнятті в Білому Домі від часу своєї недуги з серпня цього року, коли вона нездужала в наслідок передчасного народження дитини. Прийняття було влаштоване для правників, і в ньому взяли участь коло 700 осіб, між якими були судді Найвищого Суду ЗДА з головним суддею Ірлом Ворреном на чолі.

● **20-го листопада** Норман Томас закінчив 79 років життя. Він 6 разів безуспішно кандидував від соціялістів на президента ЗДА, і тепер заявив, що вже не буде кандидувати в 1964-му році. Томас сказав, що перевибір президента Кеннеді в 1964-му році може бути „найкращою розв'язкою" хоч він собі особисто цього не бажає. На його думку „іміґрант із Каліфорнії" Ричард М. Ніксон не має що робити в Ню Йорку у виборах 1964 року.

● **Командант Корпусу Морської Піхоти** генерал Дейвід Шуп в окремому інтерв'ю обороняв тактику боїв в операції „Тарава", яка відбулась 20 років тому проти японців. В тій битві згинуло 1.115 вояків Морської Піхоти і 2.224 були поранені з усіх 11,000 вояків, а з японців згинули майже всі вояки з усіх 4,830, бо з кождої сотки вбитих було 97.

● **Голова нюйорської Міської Ради** Пол. С. Скрівейн заявив, що він кандидуватиме на посадника міста Ню Йорку, якщо посадник Роберт Ваґнер в 1964-му році кандидуватиме на сенатора ЗДА. Коли б Ваґнер зрезиґнував, то голова Міської Ради автоматично мав би виконувати уряд посадника до 1965 року, а тоді Скрівейн кандидував би, щоб бути посадником цілу каденцію.

"UKRAINIAN WEEKLY"

англомовний „Український Тижневик", що появляється і кожним суботнішнім випуском щоденника „Свобода", цим разом появиться як двотижневий випуск разом із „Свободою" у вівторок, 26-го листопада. Це тому, що в наступному тижні 28-го листопада, в четвер, у якому тижневик звичайно, приготовляється до друку, припадає свято Дня Подяки і газета з датою суботи, 30-го листопада, не появиться. Сьогодні віддаємо більше місця справі щойно опублікованої Англомовної Енциклопедії Українознавства, як також друкуємо одну із сторінок для молоді.

У СВІТІ

● **Політична Комісія Об'єднаних Націй** прийняла спонзоровану 11 південно-американськими країнами резолюцію, щоб атомову зброю тримати далеко від Латинської Америки. „За" тією резолюцією було 89 голосів, ніхто не голосував „проти", а 14 стримались. Зате за резолюцію, щоб узагалі заборонити вживання атомової зброї були тільки 54 держави, 17 було „проти", 24 стримались, а 16 свідомо абсентувались. Представник Британії перестеріг, що така резолюція не має найменшого практичного значення, бо атомові держави її не послухають та нема сили перевести ту резолюцію в життя.

● **У Франції** великого шуму наробило арештування римо-католицького священика Жана Бойє і розведеної пані Франсуаз Ковач за схоплення чи пак скривання в невідомому місці двох її малих синів, 10-річного і 12-річного хлопців. Єрархія Католицької Церкви у Франції вже раніше засуспендувала названого духовника, який став головою секти. Обоє арештовані твердять, що діти здорові і на доказ цього — показано їх на телевізії. Телевізійна компанія відмовилась виявити місце перебування хлопців, не відомо теж, чому властиво скрито їх.

● **Західнь - німецький уряд** затвердив проєкт нового бюджету на 15,100.000.000 дол., з чого на потреби оборони призначено 4.800.000.000 дол. Заповідають гострі дебати довкола того бюджетового проєкту в німецькому парляменті.

● **У Ганновері в Західній Німеччині** судять д-ра Акселя Дорна за переведення стерилізації 149 жінок. Він був головним лікарем в одному шпиталі і признає, що в р.р. 1947 до 1961 перевів сотні таких операцій, в кожному випадку згідно з волею пацієнтки. Закон, який забороняє такі операції, походить з часів Гітлера і був прийнятий під кутом потреби зберегти „нордицьку" расу. Довкола цієї справи розпалилась в німецьких лікарських колах та в загальній пресі палка дискусія.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Великий почин і початок

Опублікування першого тому англомовної Енциклопедії Українознавства, публічна презентація якого відбулася у вівторок 18 листопада цього року в Торонтському університеті, в новітній історії України подія великого наукового й культурного, а в дальшому і політичного значення. Виданням цієї книги в одній з найбільш поширених мов і до того ж у науковому видавництві Північної Америки, що має свої філії також на європейському континенті і в Австралії, українознавство — знання про Україну — входить, як наукова ділянка, у світову науку. Абстрагуючи від культурного значення цієї події для українського народу й української спільноти в діяспорі, має вона і свою політичну вагу, подаючи та поширюючи наукову правду про Україну в світі і заповнюючи ті прогалини в знанні різних народів світу про Україну, що їх спричинила замовчуванням або фальшуванням тенденційна й одностороння у своїх настановах совєтська наука. В бібліотеках світових університетів і наукових інститутів англомовна Стисла Енциклопедія Українознавства відіграватиме віднині ролю головного джерела відомостей про Україну, її народ, історію, мову, культуру і літературу, найпершого інформатора й довідника для кожного, хто, зустрінувшись з будь-якою українською проблемою, схоче ознайомитися з нею чи її простудіювати.

Беручи до уваги всі ці моменти, треба ствердити, що видання першого тому англомовної Енциклопедії Українознавства є великим переломовим почином і подвигом організованої української спільноти у вільному світі, зокрема її наукових кіл, згуртованих в найстаршій українській науковій установі, Науковому Товаристві ім. Шевченка, так само, як великою і неоціненною ініціятивою було видання першої — статтейної — частини цієї Енциклопедії Українознавства в 1948-1952 рр. і як нею є видавання гаслової частини цієї ж Енциклопедії, що її здійснює великий гурт українських науковців під проводом проф. Володимира Кубійовича. Кожний, хоч трохи ознайомлений з підготовою і технікою редагування та видавання загальних чи спеціяльних енциклопедій, знає добре, яких надлюдських зусиль треба було в умовах перебування на еміграції, без бібліотек, основних джерел, грошових засобів і наявности відповідних спеціяльних та допоміжних наукових установ, щоб видати три томи Енциклопедії Українознавства, 1 (статтейної), і три томи ЕУ/2 — гаслової, праця над якою тепер завершується. Щоб здійснити цей почин, треба було не лише бажання й ентузіязму, але передусім — безмежної посвяти, жертвенности, витривалости і наполегливости його реалізаторів, переборювання безмежних і, здавалося б, непереборних труднощів зовнішнього і внутрішнього характеру. Проте, сильна воля і наполегливість українських науковців у вільному світі доконали справжнього чуда. Що більше, здійснений силами і в умовах української еміграційної спільноти почин з Енциклопедією Українознавства став приводом до зрушення в цій ділянці також і на рідних землях, де окупаційний, ворожий до українства політичний режим був змушений по сорока майже роках існування „суверенної української держави", започаткувати публікацію Української Радянської Енциклопедії в 16 томах.

Як великий і переломовий почин української спільноти у вільному світі, перший том англомовної Енциклопедії, Українознавства це тільки початок. За ним має прийти не лише другий том цієї публікації, що вже готується і що охоплюватиме такі ділянки українознавства, як Церква, право, мистецтво, наука й освіта, видавництва, преса та ін., але й цілий ряд інших основних для знання про Україну видань, що в майбутньому стануть підручною бібліотекою українознавства в усіх більших наукових книгозбірнях і установах світу.

Наука й політика

Ціль науки — досліджувати минуле й сучасне, стверджувати істини, приготовляти дослідами винаходи для поступу й добра людства, працювати над його духовим піднесенням. Водночас ціллю науки є поборювати фальші, що заперечують наукові істини, і протиставитися всьому тому, що сприяє заскорузлості, реакції, темряві. Наука не є поняття статичне — вона творча, не тягнеться за давніми ідеями й подіями, а розглядає їх з перспективи часу, з погляду нинішнього і завтрішнього дня. Вона кидає сміливі думки нового часу, вона вказує дальший шлях. Наука найтісніше пов'язана з життям — одиниці, родини, народу, людства.

Тому не можна поняття науки відривати від поняття політики, завданням якої є визначати правопорядок для народу-країни, дбати за їх всебічне добро і нормувати їх відносини з сусідами та всім зовнішнім світом. Наука не може висіти в повітрі, у відірванні від рідного ґрунту та його потреб. Але немає місця для ніякої політики, поки наука не підготовила духового ґрунту для неї, поки нарід не дозрів до такого ступня, щоб розуміти потребу тієї волі для себе, серед якої може розвиватись справжня наука, розуміти шляхи, якими волю можна осягнути і як її треба закріпити та для добра свого і всього людства використовувати. Від найдавніших часів наука подавала вказівки, як найкраще влаштувати державу. Платон і Аристотель, учні Сократа, творили теорії політики й демократії, — Руссо, Дідро й інші енциклопедисти підготовили своїми ідеями Французьку революцію, — Фіхте потряс совістю німецького народу й пробудив його до боротьби за відродження, в усіх народів література й наука були надхненням для сучасного і майбутніх поколінь.

Реалізатори марксистських теорій зрозуміли ціль і вартість науки, що вона служить народові, а що вони утотожнюють свій вузький партійно - олігархічний гурт з народом, то підпорядкували науку собі, запрягли її на послуги партії, себто на службу власних олігархічних інтересів. Тому наука в Совєтському Союзі борсається в оковах кремлівської цензури, і тому вона є там одним із тих засобів, які допомагають диктатурі комуністичної олігархії володіти на території між Білим і Чорним морями, між Балтикою і Тихим океаном. Після окупації України Москвою десятки тисяч українців вийшли на еміграцію. Але їхньою метою не було врости мерщій в чужомовний ґрунт, влаштуватись і забути про рідний край і нарід. Навпаки: научаючись чужому, вони не цураються свого і творять такі культурні цінності, які сприяють визвольному змаганні народу, що не припинився, а прийняв інші форми. Культурні цінності, творені на еміграції, із них на першому місці наукові твори, а далі літературні й мистецькі, найтісніше пов'язані з українською визвольною політикою і визвольною справою.

Живучи в різних країнах західнього світу, зокрема в англомовних країнах ЗДА, Канаді і Британії, ми віддавна ствердили і на кожному кроці відчуваємо, що фальшиві поняття про Україну й українців, защеплені псевдонаукою, яка перебуває на службі ворожої, спершу царської, а опісля комуністичної російської адміністрації, — вирішально вплинули на неохочість чи, щонайменше, байдужість західнього світу до української справи. Боротьба проти тих фальшів є найпершою ціллю української громади у діяспорі. А єдиний тривкий успіх у цій нашій боротьбі може запевнити не пропаганда, а наука. Тут саме наука сплітається з нашою політикою. В цьому саме вартість Англомовної Енциклопедії Українознавства для нашої визвольної справи. Усвідомивши це значення і цю вартість — не значить сісти на лаврах і чванитись успіхом. Навпаки, з появив першого тому цієї Енциклопедії треба черпати наснагу до дальших зусиль по цій самій лінії: творчою культурною працею сприяти нашій визвольній політиці

Проф. д-р Вол. Кубійович
головний редактор „АЕУ"

АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА, ЇЇ ЗНАЧЕННЯ Й РОЛЯ

Привітання на Зустрічі, що її влаштувало Видавництво Університету в Торонті з нагоди появи 1-го тому англомовного видання „Енциклопедії Українознавства".

Не маючи змоги взяти особисто участи в зустрічі, що її влаштовує Видавництво Торонтонського Університету в зв'язку з появою Англомовної Енциклопедії Українознавства (АЕУ), дозволяю собі, як головний редактор цього твору, сказати листовним шляхом кілька зауважень.

„АЕУ" є поширеним і доповненим виданням „Енциклопедії Українознавства", що її видала найстаріша українська наукова установа — Наукове Товариство ім. Шевченка, яка постала 1873 р. у Львові, зліквідована була совєтською владою 1940 року і відновлена її членами, що опинилися на еміграції, 1947 року в Мюнхені — Німеччина.

Працю над „ЕУ" ми розпочали незабаром після відновлення діяльности нашого Товариства, себто вже на початку 1948 року. В половині наступного року появився її перший зошит, а в травні 1952 року був закінчений друк першої, загальної частини „ЕУ" (ЕУ, 1). Після зрілого продумання, устійнено характер „ЕУ": це мала бути не загальна українська енциклопедія, але виключно енциклопедія українознавства. Мала вона складатися з двох частин, а саме — першої, загальної — своєрідного підручника українознавства в найширшому розумінні цього слова, і другої, спеціяльної — енциклопедичного словника всього українознавчого матеріялу, поданого в абетковому порядку.

„Енциклопедія Українознавства" має виконати три завдання. Поперше — це є підставовий довідник українознавства для двомільйонової маси українців і осіб українського походження, які живуть в діяспорі за межами СССР та його сателітів. Подруге — це має бути джерело знання про Україну й український нарід для не-українців. Потретє — і це може найважливіше — „ЕУ" має бути джерелом правдивих інформацій про минуле й сучасне України для українців на рідних землях, де большевики замовчують або фальшують все, що становить суть українства.

Щоправда, „ЕУ" попадає нині лише винятково до рук наших земляків на батьківщині, але працюємо ми з вірою, що завтра може бути інакше.

„Енциклопедія Українознавства" мала бути також в деякій мірі відповіддю на друге видання 51-томової „Великої Совєтської Енциклопедії", яка недостатньо й переважно фальшиво представляє все, що є українське. Треба додати, що поява „ЕУ" змусила совєтську владу приступити до опрацювання 16-томової загальної енциклопедії українською мовою — „Української Радянської Енциклопедії" (УРЕ), що також не залишається без впливу на дальшу долю „ЕУ".

Перша частина „ЕУ" постала в нелегких умовах еміграції, в знищеній після війни Німеччині, при обмеженій можливості користатися бібліотеками й архівами з українознавчим матеріялом, коли перевірка ряду фактів становила великі труднощі. Однак, працю над „ЕУ" полегшувала обставина, що майже всі редактори і співробітники жили в Німеччині, і то навіть в тодішньому центрі української еміграції — в Мюнхені або недалеко від нього.

„ЕУ І" опрацьовано й видано за відносно короткий час — чотири роки. На це вплинуло, між іншим, і те, що працювали ми під час „холодної війни", коли зовнішні обставини могли кожної хвилини перервати нашу працю. Тож ми хотіли якнайскоріше видати першу частину „ЕУ", що становить замкнене ціле. „ЕУ І" (1 230 сторінок друку в трьох томах) віддзеркалює стан з кінця 1940-их рр., часто навіть довоєнний, і тому вона вже вимагає доповнень.

По закінченні праці над першою загальною частиною „ЕУ", ми приступили до праці над другою, словниковою частиною, вже в місці нового осідку европейської частини НТШ, в місті Сарселі під Парижем. Її перший том появився 1955 р., тепер друкується четвертий, що охоплюватиме гасла до літери „О"; цілість матиме 7 томів.

Уже під час праці над українським виданням „ЕУ" виникла думка видати її також іншими мовами, насамперед англійською. Тому, по закінченні праці над „ЕУ І" я звернувся до найстарішої української самодопомогової інституції на американському континенті — Українського Народного Союзу з пропозицією перевидати її англійською мовою. Наші розмови закінчились успішно і УНСоюз делеґував до праці над англомовним виданням „ЕУ", довголітнього редактора українського щоденника „Свобода", відомого українського громадянина, д-ра Луку Мишугу. На жаль, його хвороба, а згодом і передчасна смерть перервали працю над „АЕУ" на кілька років, і вона тільки тепер, по 10-ох роках доведена до кінця появою першого тому „АЕУ". Ось кілька порівнянь „АЕУ" з „ЕУ" та кілька інформацій.

„АЕУ" є поширеним виданням „ЕУ" з тим, що подані в ній факти доведені до 1961-62 р. Вона поділена на два томи, кожний по 1 200 - 1 300 сторінок друку, себто майже вдвоє більше порівняно з „ЕУ": „АЕУ" є також значно багатше ілюстрована. Хоч наша „АЕУ" виявляє деякі недоліки, що (знає їх найкраще головний редактор) випливають насамперед з причин не зовсім нормальних умов наукової праці більшости наших учених і фахівців — редакторів і авторів „АЕУ" — все ж таки дозволю собі висловити думку, що це є найповажніший довідник українознавства, який представляє об'єктивну картину минулого й сучасного України і українського народу, як це й висловив у вступному слові проф. Сіммонс. Вірю, що наша „АЕУ" буде джерелом знання про на-

(Закінчення на сторінці 4-ій)

Проф. д-р Ернест Сіммонс

ТРИВКИЙ ПАМ'ЯТНИК

Передмова до Англомовної Енциклопедії Українознавства

Формальне навчання слов'янських наук в англомовному світі почалося приблизно 60 років тому, і впродовж довшого часу не викликало воно значного зацікавлення. Перед другою світовою війною тільки в п'ятьох чи шістьох високих школах З'єдинених Держав Америки були курси з цієї ділянки, при чому зовсім мало було в них кваліфікованих викладачів і зацікавлених тими науками студентів.

Незабаром після війни створений революційним розвитком комунікації новий „єдиний світ" допоміг переконати відповідальні наукові кола, що ми можемо багато дечого навчитися з історії і культури, з соціяльного й господарського досвіду і з аспірацій країн, що їх замешкує понад двісті мільйонів слов'ян, до яких треба додати мільйони слов'ян або їх нащадків, що живуть в англомовних країнах. Тож протягом короткого часу в багатьох коледжах і університетах введено слов'янські студії, і поважна фінансова допомога від фундацій та розумні, практичні поради наукових товариств уможливили швидке їх поширення. Тепер уже є сотні кваліфікованих учителів у цій ділянці; тисячі студентів зайняті різними аспектами слов'янських студій; значно збільшилося число підручників у дослідних бібліотеках слов'янських студій, а професійні організації й наукові публікації, присвячені слов'янським студіям, живо розвиваються.

Немає сумніву, що своєрідна психологічна війна також причинилася до цього, при чому найбільше уваги в цьому новому науковому розвитку приділяється Росії, з уваги на її переважаючу культурну і політичну важливість та на її провід в комуністичних силах, що загрожують вільному світові.

Від самого початку і — а сьогодні більше, ніж будь-коли — фахівці в цій ділянці здавали собі справу, що тільки через студії і дослідження впродовж століть взаємовідносин у загальному комплексі слов'янських націй можна дійти до глибшого і повнішого розуміння їхніх індивідуальних історичних, культурних та соціяльних вкладів та їхнього впливу на світ, у якому ми живемо. Сьогодні на слов'янські відділи, слов'янські студії і слов'янські наукові журнали та організації звертається окрему увагу, і вони, разом з фахівцями в дисциплінах, зв'язаних з Росією, та спеціялістами в студіях про західніх і східніх слов'ян здобувають собі видатне місце в навчальних програмах наших університетів.

Проте, в усіх цих заходах непропорційно малі зусилля зосереджувалось на українських студіях, хоч Україну з її понад 40 мільйонами населення між слов'янськими країнами перевищує кількістю населення і величиною території тільки Росія. Одною з причин цього занедбання може бути, очевидно, припущення, що Україна після століть неволі втратила свою ідентичність, як однорідний нарід і нація. Але ніщо не може бути далі від правди, і таке думання є мовчазною згодою на грізні наслідки для всіх тих, які твердо вірять, що центральною проблемою нашого часу є воля і невід'ємне право одиниць й націй — право вибору. Український нарід за це право пристрасно впродовж століть бореться, і ця безупинна боротьба зберегла його національну особовість, його колективну душу. Ця тяглість національного розвитку стародавнього минулого по нинішній день віддзеркалюється всюди в його історії, в національній культурі та в соціяльній структурі, що дає багато найважливішого матеріялу для розуміння України й українців та їх відносин з іншими слов'янськими народами і світом поза їх кордонами.

У наших осередках слов'янських студій зосередження на Україні повинно бути сильно скріплене. Повинні бути встановлені додаткові катедри українознавчих студій, повинні бути розбудовані бібліотечні ресурси і повинно бути випродуковано більше підручників та джерельних книг з найважливіших дисциплін цієї ділянки для спеціяльного вжитку англомовних студентів і дослідників. У цьому останньому відношенні зроблено, нарешті, величезний крок уперед публікацією першого тому Англомовної Енциклопедії Українознавства, перевіреним та основно доповненим виданням тритомового твору, що був опублікований українською мовою в 1949-му році Науковим Товариством ім. Шевченка. Англомовне видання було започатковане Українським Народним Союзом, що запевнив цьому творові співпрацю численної групи науковців і редакторів у ЗДА і Канаді. Результатом цього є збірка величезної кількости авторитетного довідкового матеріялу в англійській мові про Україну та її нарід, мудро запляннованого та фахово зааранжованого для легкої доступности. Вибрана бібліографія, додана до статтей, дає багатюще джерело для тих, хто хотів би глибше досліджувати будь-який із цих предметів. При плянуванні та виданні Енциклопедії використано найкращі традиції об'єктивної науки. Український Народний Союз, науковий гурт авторів і редакторів та допоміжні українські наукові товариства, які вможливили появу цього величавого джерельного твору, заслуговують на вдячність усіх професорів і студентів слов'янознавства в англомовному світі. Вже саме існування такого твору надає вимірів особовості України та її народу як нації, а також поширює обрії знання серйозних дослідників цієї ділянки та багатьох англомовних чоловіків і жінок, що мали б бажання шукати знання й поради на її сторінках.

Англомовна Енциклопедія Українознавства — це тривкий пам'ятник для тих, що працювали над її створенням — українців родом і походженням, які взяли собі до серця слова свого великого поета Тараса Шевченка:

> Страшно впасти у кайдани,
> Умирать в неволі,
> А ще гірше спати, спати
> І спати на волі!

Иосип Лисогір
гол. предсідник УНС

В ІМЕНІ УНСОЮЗУ

(Слово гол. предсідника УНС під час публічної презентації Англомовної Енциклопедії Українознавства В-вом Університету в Торонті 18-го листопада 1963 р.)

Пане Женере, Високопреподобні Отці, Докторе Біссел, Професоре Смаль-Стоцький, Докторе Бавман, Професоре Шевельов, Професоре Луцький, Достойні Гості!

Я глибоко вдячний Панові Женере й Видавництву Університету в Торонті за цей прекрасний, оправлений у шкіру, даровий примірник Англомовної Енциклопедії Українознавства. Він назавжди залишиться, як одна з найцінніших властностей нашого Союзу.

Український Народний Союз, який я тут репрезентую разом з моїми колегами: п. Романом Слободяном — нашим касиром, д-ром Ярославом Падохом — нашим секретарем, п. Антоном Драганом — редактором українського щоденника „Свобода" та п. Зеноном Сниликом — редактором англомовного „Українського Тижневика", разом з нашими місцевими канадійськими представниками, гордиться своєю участю в публікації Англомовної Енциклопедії Українознавства. Правду сказавши, плян цієї публікації був започаткований десять років тому під щораз більшим натиском на наш Союз збоку студентів, учителів, письменників та викладачів, які потребують наукового й авторитетного джерельного матеріялу про Україну та Східню Европу в англійській мові. Час і оцінка читачів скажуть, як нам пощастило в цих зусиллях з першим томом Англомовної Енциклопедії Українознавства. У цій хвилині я тільки певний, що в публікацію цього тому вкладено більше наукових зусиль, більше відданого редаґування та дослідів і багато більше грошей, ніж це початково пляновано.

Сподіваємось, що цей твір займе належне йому місце серед найважливіших джерельних книг на полицях наших наукових інституцій та публічних бібліотек, що він робитиме добру прислугу науковцям і дослідникам слов'янознавства. Коли ж — як це згадує проф. Сіммонс у своїй передмові — в Европі живе понад 200 мільйонів слов'ян та ще мільйони їх живуть в англомовному світі, є всі причини припускати, що слов'янознавчі студії ставатимуть все більше популярною конечністю. А тим самим дедалі зростатимуть вимоги на такого роду знання, що охоплені нашою енциклопедією.

Висловлюю найглибшу подяку п. Женере, пані Галпені, панні Гюстон, пані Меґі та п. Маршалові за чудову співпрацю та за їхні фахові вказівки й поради, що допомогли здійснити цей плян. Ми бажаємо висловити нашу вдячність головному редакторові Енциклопедії проф. д-рові Володимирові Кубійовичеві та редакторам і співробітникам, зокрема проф. Шевельову і проф. Луцькому, за їхню велику працю та їхні зусилля, щоб наша Енциклопедія зайняла належне їй місце серед найкращих джерельних книг.

ГОЛОС ЧИТАЧА

Про „золоту валюту"

На самому початку статті С. Т-ко п. з. „Знову ,золота валюта' " („Свобода" ч. 117 з 14 листопада ц. р.) написано, що „кожний американський одно-, п'яти- і десятидоляровий банкнот має офіційну назву „срібний сертифікат", тобто автентичне посвідчення Державної Скарбниці ЗДА, що цей малий зелений клаптик паперу фактично забезпечується рівновартістю повноцінного срібла".

Позначення „срібний сертифікат" (Silver Certificate) має тільки однодоляровий банкнот. Решта американських паперових грошей, в першій мірі вартости п'яти і десяти долярів, про які згадує автор, — такої офіційної назви не мають. Можна в цьому без труду переконатися, сягнувши тільки до кишені. Не мають такої назви також і доволі поширені 20- і 50-долярові банкноти, а навіть і рідкісний, невеликої емісії, дводоляровий банкнот, про який автор чомусь зовсім не згадує.

З. Стефанів

Й. Сірий

КОЗАЦЬКИЙ ТЕАТР

(СПОГАД)

(3)

Організація Козацького Театру ім. М. Садовського виглядала так:

На чолі стояла Управа, а мистецькими справами керувала колеґія режисерів.

Головами Товариства були пп. Редька, Богданівський, Чигиринець, Підборський, Костинський, Гончарів та Сибіряк.

До колеґії режисерів належали: головний режисер Й. Сірий та чергові режисери: Богданівський і Підборський. З часом колеґія змінювала свій склад, і тоді до неї входили пп. Костинський, Собінець, Животівський, Волохів та Чигиринець.

Режисура була, здебільша, в руках двох режисерів: Й. Сірого та К. Костинського.

Товариство в своїх щотижневих „Розпорядженнях" подавало різного роду постанови Управи, репертуар, рецензії колеґії режисерів, прийняття та виключення членів, розподіл театральних марок між акторами, прибуток або вибуток майна, грошовий баланс і т. п.

З часом театральна праця набирала щораз поважнішого, професійного характеру.

При Товаристві засновано елементарні театральні курси, які мали на меті ознайомити молодих акторів з початковими правилами сценічного мистецтва.

Переможено репертуарну кризу: театр збагачується новими п'єсами. Спроба перейти від чисто побутового репертуару до модерного вдалася, і, після наполегливої праці, актор змінив свитку на смокінґ. Очевидно, побутовий репертуар залишився, як основа театру.

З нових п'єс виставлені були: „Чорна пантера і білий медвідь", „Гріх", „Молода кров", „Натусь", „Закон", „Базар", „Брехня" — Винниченка та „Молодість" — Гальбе.

З своїми виставами виступали ми не тільки в таборі, але й поза табором, в різних польських містах, популяризуючи українське мистецтво серед чужинців.

Коронною п'єсою була драма Черкасенка „Про що тирса шелестіла" в постанові режисера Й. Сірого. Обсада головних персонажів виглядала так: кошового отамана Сірка — грав Підборський, Оксану Орлівну — Волохіва, Килину Орлівну — Лінда, Романа, Сіркового сина — Собінець. Участь в п'єсі брало понад сорок осіб. Керував хором Березняк, а оркестрою — Бова.

Ця п'єса справила на глядачів велике враження, а акторів піднесла на дусі й заохотила до дальшої праці.

Рецензенти писали: „Постанова п'єси Черкасенка „Про що тирса шелестіла" була ґрандіозним набутком для Драматичного Товариства ім. М. Садовського. З сценічного боку виконано її якнайліпше, продумано й артистично". — („Наше Життя", 1922 р.).

З польської преси: „Чимсь надзвичайним для мешканців Влоцлавка була вистава, яку дала в нас, в середу минулого тижня, українська драматична трупа ім. М. Садовського. П'єсу „Про що тирса шелестіла" (О чем гварже степ), віднрано добре і з захопленням, що є заслугою молодого режисера п. Й. Сірого. Поміж артистами виділялись кошовий Сірко — п. Підборський, Оксана — п. Волохова й Килина — п. Лінда. Наша публіка цілком заповнила залю" — („Ґазета Куявска" з 3 вересня 1922 р).

За час свого існування Товариство мало в своєму складі від 30 до 40 осіб і перепустило через свої вистави в місцевостях і таборах Олександрове, Стрілкове, Щепьорне та в повітовому місті Влоцлавок 120 000 глядачів — платно і 62 000 — безплатно на виставах, влаштованих з добродійною метою для різних українських організацій. Отже, разом 182 000 глядачів.

Драматичне Товариство було люблене й шановане мешканцями табору. Охочих відвідати було завжди багато, і тому часто бракувало квитків, що змушувало вистави повторювати. Коли перший раз виставлено „Про що тирса шелестіла", глядачі, яким не вдалось дістати квитків, забрались на дах театру і через бічні вікна дивилися на сусту. Командант табору, боячись, щоб не завалився дах, видав зарядження, щоб „публіка" негайно з даху зійшла, а що жадні накази не брались під увагу, викликав таборову пожежну сторожу, яка холодними струмами води змусила аматорів мистецтва залишити свої вигідні позиції. Таким чином прем'єра була окроплена свіжою водою і мала небувалий успіх.

Театр був надзвичайно великою розвагою для козацтва і дуже благодійно впливав на їх засмучені душі.

Пригадую цікавий випадок. У таборі був козак-кіннотчик, якому вдалося вивезти з України свою наречену, з якою він і одружився в таборовій церкві. Мали вони, як і всі родини, окреме приміщення і невеличке господарство: два кріликн, чотири голуби і козу. Хоч і любились, але часто сварились. Козак підбадьорював себе польським прислів'ям: „хто сєн чубє, тен сє любє", а проте нарікав на жінку, що сварлива, і кілька разів пробував з нею розходитись. Тоді вони ділилися своїм скромним господарством — кролів і голубів ділили порівну, а коза щоразу міняла господаря. Потім мирились і знов сварились. Аж одного разу були вони в театрі на виставі „Невольника" Кропивницького. Черговий режисер, який мав писати рецензію, сидячи за ними, почув, як той козак сказав своїй жінці: „Дивись, Одарко, як треба любитись. Он Ірина любить Степана, хоч він і сліпий, і не свариться з ним"...

Це так переконливо вплинуло на Одарку, що вона перестала сваритись і про розвід більше не думала.

З числа членів Товариства треба згадати добрим словом також найбільше заслужених працівників:

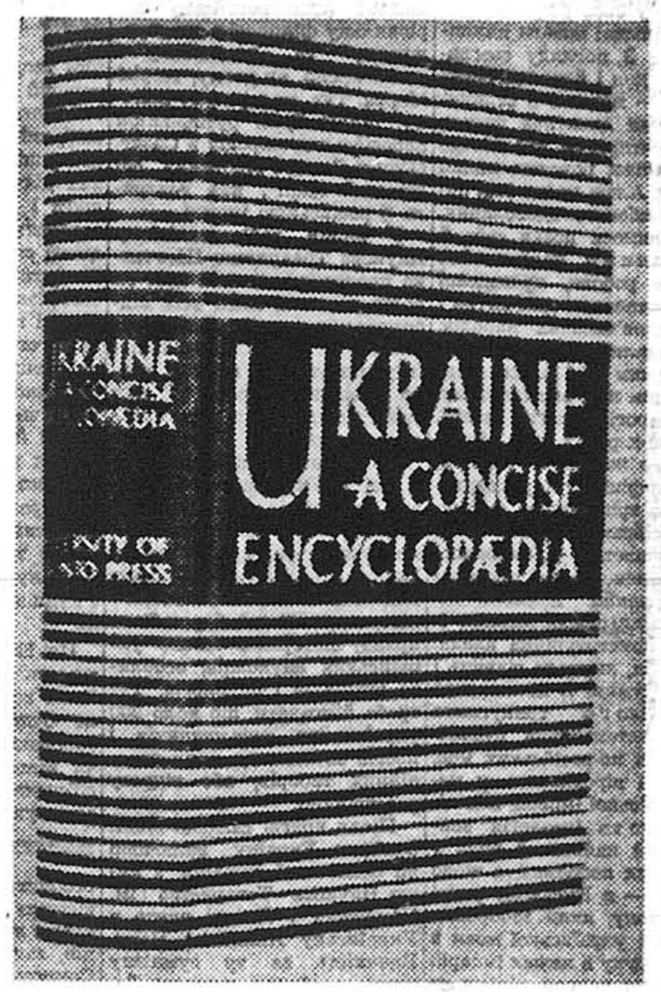
Сот. Редька — перший голова Товариства, який багато доклав старань при заснуванні театру і відзначився в ролях Кукси в „Перехитрили" та Мартина Борулі в одноіменній комедії. Він скоро виїхав на Волинь.

Й. Сірий режисерував вистави: „Про що тирса шелестіла" — Черкасенка, „Суєта" й „Житейське море" — Тобілевича, „Ой, не ходи, Грицю"

(Закінчення на стор. 5-ій)

ВИДАВНИЦТВО УНІВЕРСИТЕТУ В ТОРОНТО, НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА й УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

З радістю повідомляють, що вже вийшла з друку і є в продажу монументальна книга

UKRAINE: A CONCISE ENCYCLOPAEDIA

(АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА)

ТОМ ПЕРШИЙ

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР ПРОФ. Д-Р ВОЛОДИМИР КУБІЙОВИЧ,

ПЕРЕДМОВА ПРОФ. Д-РА ЕРНЕСТА СІММОНСА

Книга, крім передмови, вступних завваг, вияснень транслітерації й термінології та скорочень і довідки про дотеперішні українські енциклопедії на початку та показника-індексу на кінці, має вісім головних розділів:

1. ЗАГАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЇ
2. ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ І ПРИРОДА
3. ЛЮДНІСТЬ
4. ЕТНОГРАФІЯ
5. МОВА
6. ІСТОРІЯ
7. КУЛЬТУРА
8. ЛІТЕРАТУРА

У книзі є понад 600 ілюстрацій, в цьому кольорові таблиці та багато мап і діяграм. Книга має 1215 сторінок, у цьому 30 сторінок вступних вияснень та 86 сторінок показника-індексу, надрукована на першоякісному папері і оправлена в полотно з мистецькою обкладинкою роботи мистця Янова ГНІЗДОВСЬКОГО

ЦІНА ПЕРШОГО ТОМУ ЦІЄЇ МОНУМЕНТАЛЬНОЇ КНИГИ ВИНОСИТЬ ТІЛЬКИ $37.50

ПОЯВА ДРУКОМ АНГЛОМОВНОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА У ВИДАВНИЦТВІ УНІВЕРСИТЕТУ В ТОРОНТІ ВВАЖАЄТЬСЯ НАЙБІЛЬШИМ КУЛЬТУРНИМ ДОСЯГНЕННЯМ УКРАЇНЦІВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ. ВОНА ВІДКРИВАЄ НОВІ ОБРІЇ ДЛЯ ВСІХ АНГЛОМОВНИХ ДОСЛІДНИКІВ СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ ТА ПРОМОЩУЄ ШЛЯХ УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВДІ. ЦЯ КНИГА, ЯКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО ЗАРАХОВУЄ ДО НАЙВАЖЛИВІШИХ ПУБЛІКАЦІЙ НАШОГО СТОРІЧЧЯ, ВИКОНАЄ ТІЛЬКИ ТОДІ СВОЮ МІСІЮ, ЯК МИ ВСІ, ВСЯ УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА У ВІЛЬНОМУ СВІТІ, ПОДБАЄ, ЩОБ ВОНА НЕ ЗАСТОЮВАЛАСЯ У МАГАЗИНАХ І НА КНИГАРСЬКИХ ПОЛИЦЯХ, АЛЕ ЯКНАЙШВИДШЕ ЗНАЙШЛАСЯ У НАШИХ ВЛАСНИХ БІБЛІОТЕКАХ ТА В БІБЛІОТЕКАХ УСІХ ВАЖЛИВІШИХ ВИХОВНИХ, ПУБЛІЧНИХ І УРЯДОВИХ УСТАНОВ, ЯК І В БІБЛІОТЕКАХ НАШИХ АНГЛОМОВНИХ СПІВГРОМАДЯН.

ГРОМАДЯНИ! ДОМАГАЙТЕСЯ, ЩОБ ЦЮ КНИГУ ЗАМОВИЛИ ПУБЛІЧНІ БІБЛІОТЕКИ У ВАШИХ МІСЦЕВОСТЯХ! СТУДЕНТИ ВИСОКИХ ШКІЛ! ПОДБАЙТЕ, ЩОБ БІБЛІОТЕКИ ВАШИХ ШКІЛ НЕГАЙНО ПРИДБАЛИ ЦЮ КНИГУ ДЛЯ СВОЇХ СТУДЕНТІВ!

Висилка замовлених і передплачених наперед примірників уже почалася. Книгу можна замовляти, пересилаючи рівночасно належність за неї, в Головній Канцелярії УНСоюзу. Тираж книги обмежений і тільки швидке замовлення може Вам забезпечити її одержання. То ж негайно виповніть поданий внизу формуляр і разом з грішми (чеком чи поштовим переказом) перешліть на адресу УНСоюзу!

При замовленні просяться вирізати і виповнити цей купон.

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Прохаю прийняти моє замовлення на .... примірник першого тому Англомовної Енциклопедії Українознавства: UKRAINE: A Concise Encyclopaedia, видану у В-ві Університету в Торонті, в ціні $37.50 за примірник.

Належність в сумі $ .... залучую.

Книгу прошу вислати на адресу:

NAME ....
Ім'я і прізвище

No. & STREET ....
Число дому і вулиця

CITY ....
Місто

STATE or PROVINCE ....
Стейт або провінція

проф. Роман Смаль-Стоцький
голова Головної Ради НТШ

НЕЗАСТУПНІСТЬ ВІЛЬНОЇ НАУКИ

Промова на зустрічі в Торонті з нагоди появи англомовної Енциклопедії Українознавства

Це для нас особлива приємність і честь розгорнути оцей перший том Англомовної Енциклопедії України, що її видає Наукове Товариство Шевченка, перша українська дійсна Академія Наук. Факт, що ця наша установа відзначає цього року своє 90-річчя, додає ще більшої поваги нинішній події. З погляду сьогоднішнього дня і його значення для нас — можемо з великими надіями дивитися вперед на те десятиріччя, яке доведе нас до сотих роковин нашої установи. Алеж маємо теж почуття глибокого вдоволення, коли дивимося позад себе й усвідомляємо надзвичайне значення роботи, проведеної нашою установою для науки і студій слов'янських народів. Ми ж видали понад 1 200 творів, з яких 706 присвячені ґрунтовним науковим студіям.

Ви, Дорогі Колеги, знаєте, як у 1830-х роках уряд Миколи І, того жандарма Европи, викував офіційну царську ідеологію із тричленною формулою „російського православія, самодержавства і народности". Зроблено це для противаги „підривним" впливам таких західньоевропейських ідей, як конституційна влада, демократія, людська гідність і свобода думки. В межах того „ідеологічного" трикутника велась систематична русифікація всіх не-російських мов, культур і віровизнань у межах російської імперії. Ще цікавіше, що та „ідеологія" знайшла свій найвищий вияв у жидівських погромах, а щодо України — в Емському указі з 1876 року, який забороняв вживання української мови в слові й друку в межах імперії. Це був теж погром, тільки не фізичний, а культурний.

У зв'язку з цими переслідуваннями українські науковці, шукаючи академічної свободи, звернули тужливо очі в сторону сусідньої Австрії, де — під розмірно ліберальним режимом — українці користувались деякими конституційними правами. Там, з допомогою таких видатних представників шляхетського стану, як княжна Милорадович, Семиренко, Чикаленко й інших визначних українських вільнодумних діячів, створено у Львові станицю-фортецю нашої установи. У власному будинку поміщались наші бібліотека, музей, друкарня, видавництво.

Ось так від 1873 року Наукове Товариство ім. Шевченка стало лідером академічного руху спротиву царській цензурі і духовій контролі, що її проводили штучні російсько-імперіялістичні теорії в усіх ділянках науки, особливо в ділянках історії і філології. Але не всі російські вчені піддалися тій офіційній російській ідеології, і тому ми не були осамітнені в нашій боротьбі. Ми не повинні забувати великої моральної відваги й відданости науці, що їх проявив під проводом Шахматова гурт видатних російських науковців-академіків — Корш, Фортунатов, Лаппо-Данилевський, Фаміцин і Ольденбург. Це були ті російські учені, які, створивши спеціяльну комісію в Імператорській Академії Наук, в 1906 році висловили свою опінію, що визначала українську мову, як самостійну слов'янську мову з правами на вільний природний розвиток.

Перша світова війна розвіяла надії на здобуття свободи для української мови й науки в Росії. Але у 1918 році вибухла революція, і російська імперія розпалась на самостійні національні республіки. З проголошенням Української Народної Республіки відновлено академічну свободу. Проте, на жаль, та свобода була короткочасною. Із заведенням у Петрограді й Москві комуністичної диктатури й зорганізуванням червоної армії розпочались негайно аґресивні імперіялістичні війни проти незалежних національних держав. Вони призвели до проголошення в 1922 році Совєтського Союзу, який розпочав новий період в історії Східньої Европи.

У початках НЕП'у українська мова й наука втішалися в новопроголошеній УССР деякою свободою, але тільки тому, що це були, так би мовити, дитячі роки руху, відомого, як „націонал-комунізм". Проте, від 1928 і через 30-ті роки Сталін зашморгнув свою офіційну ідеологію на шию неросійським народам і задушив їхню академічну свободу.

У ділянці історичних наук виключено із школи марксистських істориків Покровського, який засудив російський імперіялізм. Зате відроджено стару російську імперіяльну схему східньоевропейської історії. В ділянці лінґвістики проголошено індоевропейську порівняльну філологію як „буржуазну" та „расистську" і встановлено, як догму, теорію Марра. Тут, як в усьому іншому, ціллю була русифікація неросійських народів в Совєтському Союзі і створення „совєтської нації", яка говорила б російською мовою.

У чорній добі сталінізму Наукове Товариство Шевченка продовжувало свій змаг за волю науки в імені всіх підсовєтських народів, ведучи наукові досліди, видаючи твори й улаштовуючи наукові з'їзди у вільній Европі. У цих своїх зусиллях ми користувались підтримкою Українського Вільного Університету в Празі й Українських Наукових Інститутів у Варшаві й Берліні. Наше Товариство демаскувало безглузду теорію Марра, спростовувало большевицькі фальсифікації історії і літератури. У цій боротьбі за правду потерпіло багато українських науковців, особливо істориків і філологів. Тут треба й згадати, що коло 200 українських письменників і поетів заслано до концентраційних таборів, або відразу розстріляно.

Після другої світової війни Західню Україну включено до Совєтської України, а наше Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові влито в Українську Академію Наук. Вдячність за ту сумнівну честь, зроблену нашому Товариству виявили ми нашими ногами: згідно з засадою, що діла свідчать голосніше за слова, президент нашої установи, всі члени Управи і майже всі члени пішли на еміґрацію. Внедовзі ми могли продовжувати наше діло, заснувавши Наукові Товариства імени Шевченка в Канаді, Австралії, З'єдинених Державах і в Европі з централею в Сарселі під Парижем. Саме в тій останній місцевості, де постала наша станиця завдяки Його Еміненції кардиналові Євгенові Тіссеранові, створено осередок для видання нашої української Енциклопедії під редакцією професора Володимира Кубійовича. Сьогодні появляється перший том Англомовної Енциклопедії у видавництві „Торонто Юніверситі Пресс', а другий том, дасть Біг, також внедовзі появиться.

Дозвольте мені зупинитися на хвилинку на цій справі з погляду праці науковців. Наука, мистецтво і всі уярмлені Совєтами народи знаходяться в СССР під диктатурою комуністичної партії ії її догм. У Совєтському Союзі нема ані академічної свободи, ані вільної дискусії. Під модерною атрапою, в яку зодяглась сталінська аґресія, приховувалась стара офіційна ідеологія царя Миколи І. Православ'я заступлено діялектичним матеріялізмом, цією новою релігією, згідно з твердженнями Бохенського, Нота, Моннеро. Священне право царського самодержавства заступлено священним правом самодержавства Маркса. Врешті третю частину формули „народність" заступлено в теорії „совєтською нацією'. Ця офіційна комуністична ідеологія задушила всякі вільні досліди і всяку вільну наукову дискусію.

В інтересі дійсного поступу Наукове Товариство імени Шевченка і його члени постійно демаскували комуністичні догми і примушували комуністів до публічного діялогу у вільному світі. Вважаємо це за єдиний спосіб сприяти боротьбі за правду в усіх ділянках. Твердо віримо, що нашим обов'язком, як вільних людей у вільному світі, є продовжувати боротьбу за академічну свободу в Совєтському Союзі. І ми ведемо боротьбу для добра всіх слов'янських народів включно з російським, бо він також терпить від тиранії комуністичної олігархії.

Центральне геополітичне положення України серед слов'янських країн, історичні, мовні й літературні зв'язки України з усіма її слов'янськими сусідами та з балтійськими народами, всі ці факти складаються на те, що наш виклик комуністам набирає особливого значення для славістики у вільному світі, як також для англомовних народів, загрожених Совєтським Союзом. Скріплення і поширення вільних славістичних наук в англосаському світі, зокрема в З'єдинених Державах і Канаді, сприяє їхньому проводові взагалі в ділянці дослідів і публікацій, і це є власне нашою ціллю. Оцю ціль має на увазі перший том англомовної Енциклопедії України, що його сьогодні вітаємо.

Сердечно вітаю всіх науковців, які причинились до цього успіху. Окремі слова вдячности належать головному редакторові професорові Володимирові Кубійовичеві, як також покійному професорові Зенонові Кузелі, професорові Олександрові Оглобинові, професорові Юрієві Шевельову та професорові Юрієві Луцькому. Сердечно дякую так само Вам, Пане Президенте Лисогір, та всьому Українському Народному Союзові за фінансування цього пам'ятника спротиву вільної науки комуністичній цензурі думки і комуністичній диктатурі над думкою. Глибока вдячність належить видавництву „Торонто Юніверситі Пресс' за роботу, що воно його провело в усіх напрямках. Правда, я глибоко переконаний, що виявлений тут видавництвом „Торонто Юніверситі Пресс' знаменитий хист в його ділі не лише нам приспорив чести, але зробив честь і додав престижу також цьому великому університетові. У зв'язку з цим дозволю собі додати, що бачу великі можливості для „Торонто Юніверситі Пресс" стати центром славістичних публікацій для всієї англомовної спільноти. Мені приємно проголосити, що Славістичний Інститут Маркетського університету прийняв недавно до видання подібний великий енциклопедичний твір про Чехо-Словаччину, з передмовою покійного великого Местровіча, і передав його до „Торонто Юніверситі Пресс".

Дорогі Колеґи! Нічим не можна заступити академічної і політичної свободи. Нічим не можна заступити вільної дискусії і розмови. Тому цілком природньо, що цей твір першої справжньої української Академії Наук, Наукового Товариства імени Шевченка, появився в цій вільній країні. Ми дійсно щасливі, що Канада з своєю двомовністю стає своєрідньою Швайцарією в англомовному світі, своєрідним тереном розповсюдження славістики для англомовного світу. Це Канада була після другої світової війни тією країною, яка відкрила двері для еміґрантів - науковців усіх слов'янських народів, особливо українців. Тому нам так приємно, що можемо додати від себе частинку в справу поширення славістичних наук в Канаді.

Проф. Кларенс А. Меннінґ

УКРАЇНА: СТИСЛА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

Перший том Енциклопедії Укрінознавства, приготований членами Наукового Товариства ім. Шевченка й іншими українськими науковцями в Европі у післявоєнних роках в англійській мові, у знаменитому оформленні видав університет в Торонто з підтримкою Українського Народного Союзу. Минуло добрих десять років, як члени того Союзу почули працю над цим твором, але щойно тепер перший том нарешті появився і свідчить на добро не тільки осіб, які остаточно завершили цей успіх, але й таких видатних діячів, як д-р Лука Мишуга і Дмитро Галичин, які започаткували це діло й сердечно співпрацювали при його виконуванні аж до кінця свого життя. Тільки ті одиниці, які насправді були в млині виготовлювання цього твору, усвідомлюють трудноці й перешкоди, що виринали в різні часи і простягались на місяці й роки, іноколи припиняючи роботу. Можемо щиро сподіватися, що набутий під час праці над першим томом болючий досвід допоможе успішно виготовити другий том — в куди коротшому часі й з куди меншою витратою праці.

Ця Енциклопедія є важливим на історичну міру ділом. Коли воно буде закінчене, то це буде першою поважною спробою дати в англійській, чи взагалі европейській мові об'єктивний образ повного засягу українських заінтересувань і українського розвитку. Інші енциклопедії ставились до тієї країни і народу тільки у зв'язку з своїм відношенням до них і з погляду тих держав, в межі яких Україну силоміць включено, цілістю або частинно. Редактори й співробітники цього твору постійно намагалися виключити все, що подобало б на пропаґанду, старалися узгіднити різні проблеми, які виринули були в минулому. Тому доцільно буде сказати пару слів про цей твір.

Було чимало вартісних студій з різних ділянок життя України в минулих сторіччях, але після першої світової війни ситуація основно змінилася. З намаганнями українців привернути свою державну незалежність і відбудувати вільну Україну виросла потреба приготовити такий твір, який дав би світові повний образ України в усіх її аспектах. Логічно покликаним для цього тілом була Українська Академія Наук, основана в Києві за Гетьмана Скоропадського, яка продовжувала якийсь час працювати і в Українській Совєтській Республіці. Всі надії погасли, коли комуністична партія вдарила по українських науковцях, і найталановитших усунула з Академії. Коли цей шлях був замкнений, тягар упав на Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові, яке з найбільшою охотою взялось за цю працю. Але, поки вона могла бути завершеною — совєтська армія вмаршувала в 1939 р. до Львова й зліквідувала Товариство. Знову всі надії наче погасли. На щастя, члени Управи Наукового Товариства ім. Шевченка і багато його членів опинились під кінець другої світової війни в таборах переміщених осіб у Німеччині й Австрії. Там вони виявили хист — переорганізуватись і взятись, як за перше своє діло, за відновлення праці над Енциклопедією.

У важких умовинах еміґрантського життя ця справа повелась, і таким чином за проводом професора Кузелі, який незабаром після того помер, і професора Кубійовича, який донині керує справою, перша частина запроєктованого твору стала дійсністю і появилась, як Енциклопедія Українознавства. Вона складається із студій над різними аспектами України, її фізичною природою, етнологією і народним мистецтвом, письменством, історією, культурою та різними організаціями. Все це подане в окремих статтях. Друга частина має охоплювати поданий в абетковому порядку огляд людей і подій, як це роблять майже всі енциклопедії, але вона ще не закінчена.

Д-р Лука Мишуга, редактор „Свободи", в 1951-му році зрозумів вартість цієї праці, коли б вона появилася англійською мовою, і переконав тодішнього предсідника Українського Народного Союзу п. Галичина, щоб підтримував цю справу. Автор цих рядків, який працював тоді в Колумбійському університеті, гаряче заохотив їх обох до праці в тому напрямі, і незабаром приступлено до перших перекладів.

Підготова англійського видання створювала більше труднощів, ніж їх передбачалося. В загальному погодилися в тому, що англійський текст не повинен бути точним перекладом українського видання, бо події швидко розвивались, внаслідок чого український текст дещо старівся. Тим часом українські науковці попереселювалися з Німеччини до різних країн вільного світу, і вже не легко було забезпечити собі їхню згоду поробити ревізії текстів. З другого боку важко було прийти до порозуміння між перекладачами навіть щодо транслітерації українських прізвищ та імен. Треба було радитися з науковцями Американського Природничого Музею та Нюйоркського Ботанічного парку в справі деяких проблем термінології. Поволі, з успіхом справа продовжувалась після того, як п. Драґан зайняв місце пок. д-ра Мишуги, а п. Лисогір — становище пок. Галичина, — і так викінчено манускрипти.

Після того виринула справа місця, де Енциклопедія мала б друкуватися. Головно через впливи проф. Юрія Луцького з Торонтонського університету Видавництво Юніверситі Пресс погодилося друкувати цю працю, і воно виконало її так гарно, що оцей перший том став вартісним пам'ятником всього того, що досі зроблено.

Залишається зробити ще одну річ — подбати про те, щоб ця книжка могла відповідно поширитися, щоб вона могла дійти до університетів і до громадських бібліотек, де б її могли читати студенти, де б була вона для них дорадником. Численні українці схочуть її купити для себе, і як тільки мала частина громадянства її набуде для себе або для інститутів, то оце видання матиме ще більше вартости й успіху.

Оця Енциклопедія є заслугою не тільки всіх тих, хто над нею працював і підтримував цю працю, вона є також виявом українського духа, української наполегливости та українського патріотизму. Досі жадна інша еміґрація поза крайовими інтелектуальними та фінансовими ресурсами, не здобулася на подібний твір, виконаний в такому маштабі, з такою самою дбайливістю й досконалістю. Висловлюємо тут свою надію, що все сприятиме появі другого тому, який закінчить першу частину Загальної Енциклопедії про Україну, і що з побудовою пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні почнеться нова доба розвитку української культури в Новому Світі.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

М. Прокоп

„СПІЛЬНІСТЬ АМЕРИКАНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ІНТЕРЕСІВ"

(Ще до питання про тенденції американської політики у відношенні до СССР)

Щораз більше доказів з'являється на те, що в керівних колах Вашинґтону йде постійне намагання визначити далекойдучі стратеґічні напрямні американської закордонної політики у відношенні до Совєтського Союзу, і що в їх основі лежить бажання знайти тривкий модус вівенді з Москвою.

Недавно на сторінках „Свободи" я згадував про одного американського совєтолога, який виступив з концепцією, що Совєтський Союз — це сьогодні вже тільки „частинний противник" Америки. Тепер хочу розповісти про інший документ, автор якого ширше розглядає вахляр сучасних американсько-совєтських взаємин і приходить до переконання, що прийшов час для того, щоб водночас із скріпленням засобів оборони проти можливої московської аґресії шукати площини для спільних виступів Америки і Совєтського Союзу там, де інтереси обох цих держав покриваються. Ширшу інформацію про цей документ знаходимо в тижневику „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 18 листопада ц. р.

Конкретно йде про 141-сторінковий еляборат п. н. „Спільні заходи для контролі конфлікту: Новий підхід до питання міжнародного напруження і контролі зброєнь". Автор цього документу, Вінсент П. Рок, написав його на замовлення Інституту Аналіз для Оборони, що є приватною організацією, але свої студії проводить на замовлення Департаменту Оборони, тобто Пентаґону.

Провідні думки Рока такі:

. Усі дотеперішні концепції американсько-совєтських взаємин видаються як непридатні в сучасних змінливих умовах. Слабістю „політики стримування" було те, що вона не мала в собі ніякої позитивної мети. Політика атомового зброєння, чи зброєння взагалі, виконує одну функцію: вона відстрашує ворога, але поза цю мету не виходить. Нереальними виявилися сподівання „завернути комунізм", тобто вирвати з-під опіки Москви поодинокі східньоевропейські держави. Також політика співіснування є по суті концепцією неґативною. У той же час, каже Рок, треба шукати у взаєминах між Америкою і Совєтським Союзом цілей позитивних і їх він бачить у спільних акціях обох держав там, де їхні інтереси тотожні чи, принаймні, зближені.

Рок називає кілька прикладів таких спільних виступів у минулому: спільна постава Америки і Совєтського Союзу супроти війни 1956 року в зв'язку з Суезьким каналом; протиставлення Вашинґтону і Москви намаганням Китаю почати війну за острови Квімой і Матсу; американсько-совєтське домовлення під час кубинської кризи восени 1962 року і „невтралізація" Ляосу.

Спираючись на такому досвіді минулого, Рок пропонує шукати площин нових спільних інтересів з Совєтським Союзом, які, на його думку, підказує саме життя. До цієї категорії він зараховує сподівану співпрацю обох держав у дослідженні позаземних просторів, до спільної експедиції на Місяць включно, культурний обмін, що допомагає обом державам ближче пізнати одна одну і тим самим відсуває загрозу війни, врешті розбудову торгівлі, в чому обидві держави життєво заінтересовані.

Чи такий плян виключає можливості — загострювання взаємин між Америкою і Совєтським Союзом? Зовсім ні, каже Рок, навпаки, треба рахуватися з такими можливостями, бож Москва взагалі не зреклася своїх плянів панувати над світом. Тому треба розбудовувати американську оборону, бути сторожким, але одночасно шукати різних площин спільних інтересів. Це є, закінчує Рок, концепція „подвійної політики співпраці і конфлікту", і її треба покласти в основу закордонної політики ЗДА на найближчі роки.

Еляборат Вінсента Рока не є вислідом поглядів тільки одної людини чи одного дослідного інституту. Як інформує „Ю.С. Нюз енд Ворлд Ріпорт", думки, викладені в цьому елябораті, в такій або іншій формі висловлено в офіційних виступах керівників американської закордонної політики, зокрема президента Кеннеді.

У зв'язку з цим треба пригадати, що ще 10 червня ц. р. Кеннеді виголосив промову в Американському університеті у Вашинґтоні, яку в цілому присвятив питанню американсько - совєтських взаємин і в якій, зокрема, пропонував ревідувати дещо з сучасного мислення Америки про Совєтський Союз. Цю промову передрукувала совєтська преса. А 19 жовтня президент Кеннеді знову повернувся до цих питань у промові в університеті Мейн. Як повідомляв „Ню Йорк Таймс", він там, між іншим, сказав: „Усі ці заходи, всі ці елементи американської політики і політики американських союзників у відношенні до Совєтського Союзу мають одну мету, а саме — переконати совєтських керівників, що для них небезпечно анґажуватися в прямі чи посередні аґресивні дії, що даремно вони пробують накинути свою волю і свою систему іншим народам і що, навпаки, для них і для всього світу було б корисне, якби вони спільно старалися забезпечити тривалий мир".

Таким чином перед нами зарисовуються щораз виразніше обрії політики ЗДА у відношенні до Совєтського Союзу. Це, безперечно, політика на довшу мету, і тільки час зможе дати повну оцінку її результатів. Немає сумніву, що така політика не легка. Бо її ціллю є тривке замирення з противником, який все ще заявляє, що хоче „угробити" вільні народи, який одного дня деклярує бажання мирно співіснувати, а другого спиняє західні військові конвої до Берліну, арештує американського професора за здогадне шпигунство, а за два тижні звільняє його, мовляв, тому, що за нього клопотався президент ЗДА. Але коли взяти до уваги внутрішні й зовнішні труднощі Кремлю, коли взяти до уваги факт, що в основу цієї американської політики покладене рішення Заходу далі розбудовувати свою силу і з таких позицій пропонувати Москві співпрацю, така політика не позбавлена елементів реалізму.

Українські реакції

У нас не завжди згоджуються з такою оцінкою. На розвиток американсько-совєтських взаємин у нас звикли дивитися виключно зі становища українських інтересів, чи, ширше, зі становища інтересів поневолених Москвою народів. А в той же час для інтересів тих народів в сучасній американській політиці місця небагато, бо люди, що відповідають за долю Америки, природньо, турбуються насамперед Америкою. Тому нам деколи важко здобутися на об'єктивну оцінку того, що довкола нас відбувається.

З приводу підписання договору про обмеження атомових експериментів можна було прочитати в одному українському журналі, що, мовляв, Кеннеді наївний, коли вірить комуністам. В іншому журналі видатний діяч писав, що взагалі на Заході немає державних мужів великого формату, отже типу Наполеона чи Бісмарка, що сучасні керівники Заходу просякнуті духом матеріялізму, прагнуть особистих вигід, тоді як світ чекає на новітніх лицарів.

Психологічно такі скарги можна навіть розуміти, хоч, звичайно, треба сумніватися, чи якраз Наполеона і Бісмарка ми маємо уважати за ідеал державного мужа. Але важко погодитися з тим, що президент Америки або Франції чи прем'єр Англії мають гірші інформації про комуністів, як українські екзильні політики, або що люди з державним форматом зростають тільки серед української еміґрації.

Правда лежить деінде. Чи українцям це подобається, чи ні, керівники західньої політики ведуть її виключно в аспекті інтересів своїх народів, і за це до них претенсій мати не можна. Тому, замість лити сльози над тим, що вони роблять, в умовах теперішньої деконьюнктури для української справи краще холодно сприймати міжнародну дійсність і в ній шукати найбільш ефективних засобів для допомоги Україні. Передусім, однак, треба дбати про розбудову сили власного народу, бо світ рахується тільки з сильними, слабим він хіба співчуває, а на ділі ними погорджує. Це стосується в рівній мірі до українського народу і його еміґрації.

Проф. д-р Володимир Кубійович, голова Наукового Товариства ім. Шевченка в Европі та головний редактор українських й англомовних видань „Енциклопедії українознавства", під час праці у своїй науковій робітні.

АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА, ЇЇ ЗНАЧЕННЯ Й РОЛЯ

(Закінчення зі сторінко 2-ої)

шу батьківщину і приєднає їй багато прихильників.

А тепер дозвольте подякувати всім тим, що спричинилися до постання цього діла.

Дякую щиро Шановним Редакторам, які відповідають за редакцію поодиноких ділянок знання — проф. З. Кузелі (Етнографія), співредакторові „ЕУ І", якого вже більш немає між нами, проф. Ю. Луцькому (Література), проф. О. Оглоблинові (Історія), проф. Ю. Шевельову (Мова). Дякую членам ширшої Редакційної Колеґії, численним авторам, інформаторам і рецензентам та всім, що допомогли в редаґуванні цього твору. Сердечно дякую проф. Сіммонсові за його вступне слово, в якому відмітив він значення нашої „АЕУ", зокрема для славістів і студентів славістики.

Мені приємно підкреслити заслуги Українського Народного Союзу, який піднявся видання цього твору, і згадати — на жаль, вже покійних — д-ра Мишугу й довголітнього предсідника УНС Д. Галичина та теперішнього предсідника Й. Лисогора....

Я глибоко вдячний Видавництву Торонтського Університету, під фірмою якого появляється „АЕУ". Працівники цього Видавництва мали чимало турбот і праці з цією книгою: мабуть, рідко коли приходилося їм робити стільки корект і узгляднювати стільки нових змін у вискладаних вже текстах. Обіцяю, що з другим томом Видавництво матиме менше турбот...

Хочу на закінчення побажати, щоб ми в розмірно швидкому часі — десь у першій половині 1965 року — могли знову зібратися з нагоди випуску другого тому „АЕУ", а за кілька років відсвяткувати появу англомовного видання другої словникової частини „Енциклопедії Українознавства".

Сарсель, 13 листопада 1963

Канада обороняє свої інтереси на Конвенції в справі закордонної торгівлі

Ню Йорк. — На 50-ій Крайовій Конвенції в справі закордонної торгівлі в готелі Валдорф-Асторія в Ню Йорку промовляв канадійський міністер торгівлі Мітчелл Шарп, який нарікав на те, що „і приватні і урядові рішення в ЗДА часто занедбують оправдані канадійські інтереси". Міністер Шарп казав, що Канаді легше було б втримати свою економічну самостійність тоді, коли б вона не була найближчим сусідом ЗДА, цієї великої, багатої і заприязненої держави. „Коли б ви були злі та аґресивні хоч трохи, казав канадійський міністер, то ми б тоді могли легко відбити ваші націоналістичні атаки". Шарп говорив і про те, що Канада має найбільший торговельний дефіцит із ЗДА, який вона мусить зменшити, щоб поліпшити свою економіку. Тому Канада старається охоронити свою промисловість.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ХРОНІКА УВАН У ЗДА

Видавничі справи

В зв'язку з відзначенням 50-ої річниці смерти Лесі України урухомлено справу видання фундаментальної праці Ольги Косач - Кривинюк: „Леся Українка. Хронологія життя і творчости". Для цієї документальної біографії були використані всі архівні матеріяли родини Косачів. Матеріял розподілено по роках до дня смерти Лесі Українки.

При УВАН у ЗДА створено видавничу комісію, яку очолює, як почесний голова, сестра Лесі Українки — Ізидора Петровна Косач-Борисова. До складу комісії між іншими входять — Василь Кривинюк, син авторки хроніки, і проф. Петро Васильович Одарченко, довголітній дослідник творчости Лесі Українки.

Наукові засідання й конференції

У жовтні 1963 року відбулись такі наукові конференції:

12 жовтня — пленарна конференція, що відкрила 1963-1964 академічний рік. Президент Академії, проф. О. З. Архімович у вступному слові говорив про діяльність Академії в 1962-63 р.; проф. Ю. В. Шевельов зробив доповідь: „Українська мова в реконструкції праслов'янської інтонаційної системи".

18 жовтня — проф. І. Базилевич доповідав про проблеми старіння на засіданні природничого відділу.

20 жовтня — урочиста пленарна конференція з нагоди 50-ліття смерти Лесі Українки. Доповіді: Ю. Лавріненко: „Політичні і ідеологічні шляхи Лесі Українки", І. Косач-Борисова: „Леся Українка в родинному оточенні", П Одарченко: „Нові дослідження про літературну творчість Лесі Українки".

Літературний вечір пам'яті Івана Багряного

26 жовтня 1963 року відбувся літературний вечір для вшанування Івана Багряного, улаштований спільно з Об'єднанням Українських Письменників „Слово". Вступну промову „Він відійшов у безсмертя" сказав Г. Костюк. Ганна Шерей виконала „Аве Марія" під акомпаніямент Марії Цісик. Твори Багряного читали Лариса Кукрицька-Лисняк і Володимир Лисняк.

„Говорить Іван Багряний" — була програна грамофонна платівка, інтерв'ю кореспондента радіо - Свобода з І. Багряним у Ню Йорку, 1959 р.

Виставка творів українських мистців

6 жовтня у великій залі Академії відкрито виставку творів 32 українських мистців, що їх вони подарували Академії, щоб допомогти сплатити борг за будинок. На відкритті виступили з промовами проф. Д. Горняткевич, голова Мистецької Кураторії Академії та М. Коць, голова Фундації Академії. Через кількa днів після відкриття найдіщли ще дві картини від мистця С. Пастухова.- Кіндзерявого.

Музей-Архів УВАН у ЗДА

З нагоди конференції, присвяченої Лесі Українці, Музей-Архів улаштував спеціяльну виставку. На дванадцяти пано були виставлені 104 фотографії Лесі Українки й родини. Також був виставлений рукопис Ольги Косач-Кривинюк: „Леся Українка. Хронологія життя і творчости".

За вересень і жовтень 1963 року надійшло книжок 267, періодичних видань 1150, ілюстративних матеріялів 19, різних 125, разом 1561.

Найцінніші пожертви від таких осіб: Л. Биковський — 4 машинописи його спогадів, І. Білий — 59 чисел „Вільного Козацтва" за 30-ті роки, В. Бурггард — 12 львівських видань 30-их років, Л. Гуцуляки — дві рідкі українські книжки середини XIX стол., Б. Гошовський — комплект видань ОПДЛ (18 назов), О. Данко — 6 історичних монографій вид. НТШ у Львові, мемуарні записи І. Калиновича (15), В. Королик — медичні журнали видання 20-30-х рр. ВУАН, В. Кедровський — 2 збірники вид. ВУАН, Д. Ф. Соловей — частина книгозбірні (356 одиниць), Д. Гуменна — машинопис нового твору, Т. Пасічник — машинопис історії всесвітньої літератури, М. Шляхтиченки — рідкі празькі видання (50).

Поодинокі дарунки книжками й матеріялами вступили від В. Бандери, К. Біди, Ф. Бульбенка, Б. Винара, В. Голубничого, І. Городецького, Г. Добровольського, А. Дідковського, О. Животко, п-ва Знаєнків, О. Ізарського, Н. Королів, В. Косаренка-Косаревича, М. Лабунька, В. Лабунця, І. Лисяка - Рудницького, І. Манила, Архиєпископа Михаїла, П. Одарченка, Р. Олійника, В. Острук, В. Приходько, К. Паньківського, С. Парфанович, М. Понеділка, Б. Романенчука, Я. Славутича, І. Соневицького, М. Струтинської, Ю. Шевельова, М. Шлемкевича, С. Чернявського.

Придбано 16 книжок, від редакцій надійшло 388 періодичних видань. Від видавництв нових книжок надійшло: Віра й Культура — 1, Голос України — 1, В. Денисюка — 2, Євангельське в-во — 3, Нові Дні — 2, Пролог — 2, СУА (Філядельфія) — 2, СВУ (Ню Йорк) — 11.

Закаталогізовано нові поступлення, бібліотеку І. Розгона і колекції видань „Говерлі", всього 764 одиниці. У відділі мистецтв упорядковано і закаталогізовано 200 кліш до праці О. Повстенка „Свята Софія". Заінвентаризовано 33 експонати. Упорядковано репродукції мистецьких творів з колекції О. Скоропис-Йолтуховського.

Грошові надходження до Академії у вересні й жовтні 1963 року

Одержано від Українського Народного Союзу 200 дол. Також надійшло 200 дол. від продажу картини Ю. Соловія „Козак Мамай", яку він подарував Академії. 150 дол. від І. Розгона (Централія Ілл.). Від С. Макаренка надійшло 52 дол. Пожертви по 50 дол.: Український Робітничий Союз і М. Шаблій (Шикаґо). Від Никифора Чорногір (Клівленд) за підписним листом ч. 45 одержано 40 дол. Пожертви по $25.: І. Гаєвський (Ню Йорк), О. Грановський (С. Пол), Ю. Богун-де-Ляре Ю. Лавріненко, С. Литвиненко, І. Паливода (Ню Йорк), Л. Шанковський (Клівленд). Внески по $20.: О. Архімович і д-р К. Кебало (Ню Йорк). По $15.: А. Котович (Бавнд-Брук) і Н. Нововірський (Ню Йорк).

Внески по $10.: В. Андрієвський, Є. Блавацька (Філядельфія), Ф. Бульбенко (Ню Йорк), М. Варвара (Філядельфія), І. Видкевич (Клівленд), Л. Винар (Колорадо), В. Дзюбинська (Шикаґо), О. Козловський (Ню Гейвен), О. Кравченко (Сиракюзи), І. Коропецький (Н. Дж.), І. Костюк (Трентон), М. Лабунька (Ню Йорк), І. Мирошниченко, С. Нич, Н. Осадча - Яната, Ю. Перхорович (Ню Йорк), Т. Проценко (Балтімор) Стирко Я. (Ріджвуд, Н. Й.), Ф. Форостин (Солт Лейк Сіті), Р. Форостин (Бруклин, Н.Й.), С. Нечипорук (Бруклин, Н. Й.).

Пожертви по $5: Л. Грицак, (Кранфорд, Н. Дж.), і Т. Пасічник (Род-Айленд). $3.— В. Шевченко (Гамонт, Інд.). $1.— Н. Онищук (Бруклин).

Пожертви замість квітів на могили

Пам'яті д-ра Миколи Нездийминого (Філядельфія), $15. від О. Чехівського, О. Одрина, М. Юркевич і Т. Гараценко; $15. від Л і К. Бризгун, Л. і Ю. Шанта та О і С. Соколиків; $20. від д-ра Л. Сміщко і С. Сміщко.

Пам'яті В. Дорошенка, дійсного члена УВАН у ЗДА, від К. Паньківського $10.

„Замість квітів на свіжу могилу бл. п. видатного українського рідношкільного та громадського діяча Лева Ясінчука" $10. від Марії Величко з Філядельфії.

Пам'яті Михайла Ростовенка (Дітройт) від д-ра Н. Гнатчука $15.

Пам'яті Мотрі Андрійович Королів від К. і А. Пащук та Зінаїди Мацик — $15.

Пам'яті Федора Скрипниченка від Павла Галіяна $15.

Як ми вже повідомляли, в червні 63 р. одержано $85. в пам'ять інженера А. Дерев'янка, наукового співробітника Академії. Ці гроші склали: Український Демократичний Клюб у Трентоні — $11, по $10.: Т-во Прихильників УНРади, родина Кузиків, І. та Г. Костюки; по $5.: Т. Сендзик, Школа Українознавства в Трентоні, відділ УКК в Трентоні і одна особа з нерозбірливим підписом; 7 осіб разом — $14.

Пожертви на спеціяльні фонди

До Фонду видання праці О. Косач - Кривенюк „Леся Українка. Хронологія життя і творчости": З. Мацик (Бруклин) — $10. В. і Г. Шерей $20, М. Левансів $20.

До Фонду видання збірника пам'яті М. О. Ветухова $20 від І. і О. Решетарів та $1 від О. П. Стельмаха.

До Фонду вшанування пам'яті Т. Осьмачки: від О. Бражник (Н. Й.) $10, і від Ф. Украдиги (Солт Лейк Сіті) $5.

До Фонду видання неопублікованих творів В. Винниченка: $20 від М. Левансів.

До Фонду придбання піаніно: по $5: М. Зеленська (Ню Йорк) і Д. Горняткевич.

Від Управи УВАН у ЗДА.

Управа УВАН у ЗДА і Управа Фундації Академії щиро дякують усім жертводавцям, розцінюючи їх допомогу як підтримку вільної української науки.

В зв'язку з закінченням 1963 року, прихаємо всіх прихильників сплатити свої пожертви на наукову і видавничу працю Академії і на сплату боргу за будинок. Подаємо до відома, що Академія користується податковими пільгами „текс - екземпт" і пожертви на Академію можна зняти з суми до оподаткування.

Виставка картин артиста-маляра, сл. п. Степана Луцика в Міннеаполіс, Мінн.

Степан Луцик

10-го листопада 1963 року Пластова Станиця в Твин Сіті, влаштувала посмертну виставку образів сл. п. Степана Луцика. Інж. Володимир Мінкович, станичний Пласту, відкриваючи виставку, попросив присутніх вшанувати пам'ять померлого одноххвилинною мовчанкою. Він говорив про прикмети покійного Степана, сеньйора Пласту, його безжурність назовні і глибоку чутливість до всього, що діється довкола нього. Проф. М. Михалевич подав життєпис покійного, розвиток і формування його творчости, поглядів на мистецьку проблематику його власну, і українську зокрема.

„Журавлями", проспіваними пластунками і присутніми на землі, закінчилася офіційна частина відкриття виставки.

Виставка відбулася в шкільній залі при церкві св. Константина. Виставлено 113 образів різного формату й тематики. Присутні були заскочені такою кількістю. Тут були виставлені картини, намальовані в 1926, 27, 28, 34, 45, і 49 роках аж до останніх днів 1963 р. Багато образів з Німеччини, Берхтесгадену, Нойбоєрну, Амберґу, Реґенсбургу, кілька образів з Гуцульщини, Львова, Києва і місцевих — водопади й озера Міннесоти.

Через свою скромну вдачу небіжчик ніколи не робив виставки своїх картин і тому більшість членів нашої української громади знали Сепана Луцика як активного громадського і церковного діяча, співака з чудовим басом. Коли він малював? — Запитували присутні один одного. Кожного дня по вісім годин, а то й більше, він працював в одному фотоательє, накладаючи кольори на фотопортрети. На заклик друзів зробити виставку — він відповідав: — „Та, я ще дороблю". Виставку відвідало понад сто осіб.

Прислухаючись до опінії відвідувачів, чуля я таке: — „Пейзажі, особливо вода — чудові. В них стільки життя, що здається, що це є не образ, а вигляд з вікна. Наскільки вони природні". Присутні радили пані Олі Луцик, дружині Покійного, повторити виставку і відповідно розголосити про неї в місцевих часописах.

До улаштування виставки багато приклали труду родина Покійного, члени Пласту і друзі: пані Ніна Булавицька, п-во Гриншини, п-во Гуцалів, проф. Рудавський, пані Грищакова і пан Галій. Щира подяка ініціяторам і помічникам, а особливо родині Покійного, що дали нам змогу побачити чудові речі сл. пам'яті Степана Луцика.

Валентина Єрмоленко

Відзначення Листопадових Роковин в Амстердамі, Н. Й.

Укр. Громада в Амстердамі відзначила 45-річчя Листопадового Чину. 2-го листопада, о годині 7:30 вечером відправлено Панахиду за полеглих борців, на якій були присутні учасники українських визвольних змагань, члени місцевої пластової станиці із своїм проводом та парохіяни укр. кат. церкви.

Панахиду відслужив о. парох Лев Ліщинський, учасник визвольних змагань. Після панахиди відбуто сходини в церк. залі, на яких голова відділу ОбВУА п. Семен Гнатківський з'ясував окремі етапи історії галицької землі, та підчеркнув наявність тих організаційних чинників, що їх силою завершено цей світлий момент в житті галицької вітки українського народу.

На основі заторкнених тем дискутовано над справою, чому не вдалось закріпити помимо великих жертв відзискану державність. Сходини розпочато і закінчено молитвою, що її провів о. парох Лев Ліщинський.

В неділю 3-го листопада, о год. 10:30 о. парох Лев Ліщинський відслужив Божественну Літургію в наміренні українського народу та виголосив проповідь, в якій висказав підсумки, що укр. кат. церква, її духовенство та її найвищі Достойники були тісно зв'язані з народом в творенні і закріплені української державности.

Того ж дня о год. 4-ій по полудні в залі Укр. Амер. Горожанського Клюбу відбулось „Листопадове Свято" при численній участі укр. спільноти. Свято започатковано американським гимном, що його відіграла на фортепіяні пл. юначка Леся Пащак.

Свято відкрив голова місц. Відділу УККА п. Семен Гнатківський, привітав присутніх та завізвав приявних до вшанування пам'яті полеглих борців повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою. Святочну доповідь, глибоку змістом і досконалу формою виголосив запрошений прелегент з Коговс — п. Теодор Ракочий.

Доповідь залишила тривале враження. Доповідь про Листопад в анг. мові відчитав п. Василь Перец, містоголова Відділу УККА. В мистецькій частині виступали: п-на Дарія Семеґен відрецитувала вірш авторства О. Гетери „Україні", новачка пл. Ірина Зенич віддеклямувала вірш „Листопад". Пластовий доріст під проводом своїх сестричок Марії Зенич і Мирослави Шийко виконали збірну деклямацію Богдана Лепкого „Спіть хлопці, спіть" та відспівали пісню „Ми йдемо в бій" і „Гей у лузі червона калина".

Юний квартет під мист. керівництвом п-ни Дарії Семеґен виконав пісні „Ви жертвою в бою" та „Спомин Безкоровайного".

Щира подяка всім тим, що займались приготуванням і переведенням святочної програми.

Д. О.

„Українська газета" припинена

Після близько 5 років появи дітройтська місцева „Українська Газета" (в цьому році вже „Мічіґенська Українська Газета") перестала виходити з причини невистачальних фінансових засобів. Видання спочатку, від 21 грудня 1958 р. як двотижневик, перемінилась відтак на місячник від 1960, охопивши своїм добре місцеве життя української громади. Останнє число вийшло за липень 1963 р. Першого півтора року редагував її А. Юриняк, а від жовтня 1959 головою Редакційної Колеґії був інж. В. Несторович, який від серпня 1960 обняв пост редактора і був ним до березня 1963 р., коли з приводу недуги обняла редакцію знову Колеґія на чолі з д-р Софією Парфанович. Після того появилось ще тільки чотири числа.

Пам'яті героїв в Ню Йорку

В неділю, 3-го листопада українська православна громада при церкві „Всіх Святих", що знаходиться в новопридбаному приміщенні при 206-208 Схід 11-та вулиця в Ню Йорку, вшанувала пам'ять українських воїнів, що життя своє віддали за волю України під час Листопадового Зриву 1918 року.

Перед закінченням св. Літургії настоятель парафії Впр. о. протоєрей Семен Гаюк звернувся до вірних, що заповнили всю церкву, з глибоко патріотичним словом, закликаючи їх помолитися в побожному поклоні за спокій душ полеглих у Листопадових боях 1918 року кращих синів українського народу. Заразом закликав їх скласти посильні пожертви на допомогу українським інвалідам.

Почалася Панахида, на закінчення якої церковний хор під управлінням п. О. Дідуха проспівав полеглим героям „Вічную Пам'ять".

Після Служби Божої членки Сестрицтва Пречистої Діви Марії обійшли церкву та зібрали $ 53.21. Цю суму передано голові місцевого Відділу ОбВУА для передачі Суспільній Службі Комбатантів на Дар Українському Воєнному Інвалідові.

Нехай цей патріотичний вчинок о. протоєрея Гаюка та його пастви, що порівнюючи зовсім недавно оформилась як спаяна українська православна громада під назвою парафії „Всіх Святих", буде зразковим прикладом для всіх українських православних громад в Ню Йорку.

Г. Ярош

Концерт Романа Рудницького в Клівленді

До першорядних мистецьких подій в Клівленді треба врахувати концерт Р. Рудницького. Це був перший його виступ в нашім місті, і сподіваємося, що не останній. Роман, вповні виправдав усі ті нагороди, відзначення і гонорари, що його наділили ними жюрі численних змагань, губернатори стейтів і бурмістри міст.

Вже перший реситаль Токката з Фуґою Баха виказала високий рівень молодого мистця. Виконання Бетговенової сонати визначалося точністю і технікою нагадувало асів фортепіянового мистецтва. Тільки Шопенівські баляди, де порив молодости казав Романові дати першенство техніці і занадто приспішити темпо на шкоду інтерпретації, були малим ухилом. Зате обі українські композиції - Лятошинського і Антона Рудницького були бездоганні, їх перевершило тільки виконання надзвичайно трудних композицій Равеля. Якось так зложилося, що Ондіну ми чули нераз вже в Клівленді, Ґі граларо того самого дня фінляндка Барбара Ненонен, — але, о скільки пам'ять завзятих меломанів не заводить, то Ле Жібе та Скарбо були виконані вперше в Клівленді, і виконані з усіми прикметами високого мистецтва. Це була блискуча точка, де цей надзвичайно скомплікований твір Роман поконав віртуозним способом, невтратившии вірної інтерпретації, точности та опанування динаміки.

Концерт завершив Роман Шостою Рапсодією Ліста, де здавалося, що це її грає правдивий маляр - ембер, та численними наддатками. Присутні на залі професори мистецьких кляс у Клівленді були так само одушевлені грою, нашого передового мистця як і ціла на залі присутня публика, що з запертим віддихом поринала в океан вичарованих Романом тонів. Вдячність громадянства Укр. Музичному Інститутові й Хорові „Дніпро" за улаштування концерту.

Яким Вечер

Вечерниці в Дітройті з доходом для Сарселю

Вперше в Дітройті з'явилась ідея влаштувати вечерниці спеціяльно для Сарселю, себто для того середовища науковців, де проходить наполеглива праця над створенням Енциклопедії Українознавства під проводом проф. В. Кубійовича. Організував Вечерниці існуючий Комітет допомоги НТШ в Сарселі, точніше його голова, дир. З. Томків. Він приєднав для співпраці інші організації і провів її справно до кінця, придбавши для доброї справи понад 500 долярів чистого прибутку.

„Золоті Вечерниці" (бо так їх названо) відбулися 9 листопада в залі Укр.-Америк. Осередку і зібрали біля 200 осіб, що вповні задоволені провели час при танцях і товариській гутірці. Все тут було, що буває на добрій забаві: оркестра „Зоря", аранжер п. Томків, прекрасні котильйони і ті троянди, вибір королеви і двох заступниць, знаменитий буфет під проводом заповадливої п. Дарії Яворівської та її помічниць, пань, що їх делегували Відділи Союзу Українок чч. 23, 37, 56, 63, і 76. Милу несподіванку зробив виступ баритоналсоліста В. Кучера з кількома тангами, проспіваних в супроводі оркестри.

Була навіть академічна хвилина. Її виповнила передовсім довша промова голови УККА, п. М. Бажанського. Він зазначив, що живучи в дозвіллі забуваємо на тих, що творять і утривалюють наш науковий скарб нації. Він привітав почин гурта прихильників НТШ в Сарселю, який повинен стати тривалим, бо Енциклопедія і праці, які з поза неї, вимагати ще будуть труду впродовж багатьох років. Турбуватися спромогою виконувати цю працю тими, що високо несуть прапор вільної науки,— це повинно бути священним обов'язком наших громадян. Відтак промовив п. В. Колодчин від сеньйорів „Пласту", згадуючи, що пластове „Молоде Життя" і пласт. сеньйор д-р Фіґоль стоять дуже близько до сфіналізування великого діла „Енциклопедії Українознавства". Врешті промовила панна Анна Зелена з Віндзору, ділячись о с обистими враженнями з будинку, осідку НТШ в Сарселі, і з праці, яку заобсервувала, та про особи, які вона там зустріла.

На королеву „Золотих Вечерниць" обрано панну Лярису Клодницьку, а на її двох заступників — Марусю Підгурську і Марійку Лончину.

Столик в кутику залі, де постійно дижурні панове були готові приймати нових передплатників і пожертви на „Енциклопедію", чомусь не звернув уваги розбавленої публики. Були тільки два жертводавці за час довгої забави.

Та поважний дохід з забави і з буфету (останній склався здебільшого з пожертв), хоч фреквенція загалом була невелика, не зважаючи, що аж 31 товариство підтримало „Золоті Вечерниці", мабуть залишиться добрим прикладом для інших місцевостей приготовити тепер або пізніше подібну забаву з доходом на таку важливу ціль.

В. Н-вич

КОЗАЦЬКИЙ ТЕАТР

(Закінчення зі сторінки 2-ої)

— Старицького, „Назар Стодоля" — Шевченка, „Сніг" — Пшебишевського та багато інших.

К. Костинський виявив себе, як найбільш працьовитий член Товариства, як режисер, як здібний й талановитий актор, як декоратор; відзначився в ролях "Дойжджаючого Харка в „Паливоді", Корецького в „Куди вітер віє", Омелька в „Мартині Борулі"; як режисер вистав п'єс: „Танок кохання й смерти" — Пшебишевського, „Базар" — Винниченка та багато інших.

Лінда Порохняківна — здібна акторка, талановита пріма театру. Визначилась в ролях Марусі в „Ой, не ходи, Грицю", Килини в „Про що тирса шелестіла" та в інших.

З найкращих акторів треба ще згадати пань: Лісову Пчілку, Костинську, М. Мандзенко, Волохову (чудово виконала ролю Оксани в п'єсі „Про що тирса шелестіла" і на тому закінчила свою артистичну діяльність) та Ластівку і панів: Підборського, який відзначився в ролях Сірка в „Про що тирса шелестіла", Гриця в „Ой, не ходи, Грицю" та в режисерських працях Собіщця, Лебедиця, Сибіряка, Животівського, Гончаріва та Матієнка.

В 1923 році Товариство стає менше активним, навіть занепадає, бо козацтво починає роз'їжджатися на різні роботи.

На своїх загальних зборах Товариство укладає заповіт на випадок ліквідації: все майно — понад 30 історичних костюмів і велику кількість побутових убрань, шапок, чобіт, цивільного одягу, понад 60 перук, 16 музичних інструментів, шаблі, рушниці, посуд і багато іншого реквізиту — віддати до театрів на Волині та в Галичині.

Але не так склалось, як бажалось. Частина акторів перейшла до театру Орла-Степняка, частина — до театру Когутяка в Галичині, а ще одна частина створила новий театр під назвою „Еміґрант", який виступав по містах і містечках Польщі. Майно, яке залишилось, перебрав театр „Еміґрант".

Що потім сталося з тими театрами мені невідомо.

В житті Товариства настала осінь, а потім і зима. Фактично воно перестало існувати.

Орли розлетілись, гніздо спорожніло. Але пам'ять про Драматичне Товариство ім. М. Садовського назавжди залишиться в пам'яті його членів, як щось світле, дороге, хороше, як праця духа, яка дала багато культурної і корисної розваги нашим козакам і яка гідно репрезентувала наше мистецтво серед чужинців.

Не може бути двох думок: Драматичне Товариство ім. М. Садовського виконало трудну роботу, що заслуговує на безсумнівну увагу, роботу, що знайде в історії нашої визвольної боротьби належне місце. Деякі фактичні матеріяли про його працю передано до Українського Воєнно-Історичного Інституту — Музею-Архіву в Торонто, Канада.

(Кінець)

Республіканці обороняють закон Керра-Міллса

Вашингтон. — В Палатній Комісії Способів і Засобів зізнавав сенатор республіканець із Південної Дакоти Карл Е. Мундт, який обороняв закон Керра - Міллса в справі медичної допомоги для старших осіб. Згідно з цим законом, про що обов'язує вже три роки, тільки та старша особа може дістати допомогу на медичну опіку, яка викажеться, що зовсім не має власних фондів на лікування. Сенатор Мундт казав, що уряд саботує цей закон, і представляє його так неприхильно, що з нього люди не користають. Тільки 28 стейтів користають із цього закону і дістають від федерального уряду від 50 до 80 відсотків фондів, які вони видали на медичну допомогу старшим людям. Уряд вготовив новий законопроєкт про лікарську допомогу старшим в рямцях соціяльного забезпечення, і Палатна Комісія Способів і Засобів веде в цій справі переслухання, але немає вигляду на те, щоб цей проєкт був ухвалений в цьому році, бо Комісія навіть не перепше його на цій сесії до повної Палати.

Рідним, Приятелям, Землякам і Знайомим подаємо сумну вістку, що дня 21-го листопада 1963 року в лікарні у Бостоні, Масс., після короткої і важкої недуги, прийнявши Найсв. Тайни, відійшов у Вічність на 74-му році трудолюбивого життя, наш Невіджалуваний

СТРИЙКО

св. п. ВАСИЛЬ БАРАН

б. кравецький проєктувальник, ревний український патріот та людина хрустального характеру.

Покійний народився 10-го червня 1890 р. в Гусакові, повіт Мостиська, Західня Україна, а до Америки прибув юнаком 49 років тому.

Тлінні останки Покійного спочивають у похоронному домі Литвин—Литвин, при Спрінґфілд Евню в Нюарку, Н. Дж.

ПАРАСТАС буде відслужений в цьому похоронному домі у П'ЯТНИЦЮ, 22-го листопада ц. р. в год. 8:00 вечора.

ПОХОРОН відбудеться в СУБОТУ, 23-го ц. м. в год. 9:00 ранку з похоронного дому до української греко-кат. Церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, а звідтіль на цвинтар Евергрін, Н. Дж.

ВІЧНА ПОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Безмірним горем прибиті:

Братаниці:

МАРІЯ СМІШКЕВИЧ, з чоловіком інж. ОМЕЛЯНОМ і доньками ОКСАНОЮ і ЗИНОВІЄЮ та

ЛЮСЬКА ЧАЙКІВСЬКА, з чоловіком ЯРОСЛАВОМ і сином ЛЕВКОМ.

ПОДЯКА

Цією дорогою складаю щиру подяку в імені сестри і братів в Краю

бл. п. Романа ФІЛІНСЬКОГО

Всечесніщим Отцям: о. Збирові, Парохові церкви св. о. Миколая у Філядельфії, о. Конзульторові Старуохові. о. Совітнику Слонському за відправлення Панахид і Служби Божої, а зокрема о. Парохові Збирові за прощальне слово над домовиною Покійного. Щиро дякую мгр. Р.Кншеві за допомогу в сповнені усіх похоронних відправ.

Сердечну подяку складаю рівнож Рідні, Приятелям і Знайомим, які взяли участь в похороні і панахидах. Дякую Приятелям і Знайомим покійного Романа, які займалися ним в часі недуги і відвідували Його в шпиталі, зокрема п. З. Питляревi, п. Хамуляковi і п. Роговському з Нюарку.

Щиро дякую п. Наталії Лопатинській за поміч в так тяжкій для мене хвилині.

Сердечна подяка Всім, які зложили датки на добродійні цілі, вінки та квіти і причинилися до вшанування пам'яті Покійного.

Дякую щиро Всім за слова співчуття.

СЕСТРА і БРАТИ в Краю і братова ГАЛИНА

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що в середу 20-го листопада 1963 року упокоївся в Бозі наш Найдорожчий

ТАТО

бл. п. МИКОЛА ДЗЮМА

проживши 79 р.

Покійний родився в Струсові, Зах. Україна.

Панахида в п'ятницю, 22-го листопада 1963 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Walter B. Cooke Funeral Home, 21-35 Westchester Avenue, Bronx, N. Y.

Похорон в суботу, 23-го листопада ц. р. о год. 9-ій рано з похоронного заведення до церкви Пресв. Марії, 1745 Washington Ave., Bronx, а о год. 10-ій на цвинтар Gate of Heaven — Westchester.

Горем прибиті:

сини — ЄВГЕН, ЕДВАРД, СТЕФАН

донька — НАДІЯ

СТУДЕНТСЬКЕ СЛОВО

ДЕСЯТИЛІТТЯ СУСТА

Цього року минає якраз 10 років від основуючого Конгресу СУСТА котрий відбувся в квітні 1953 р. в Ню Йорку на Колюмбійськім Університеті. За цей період СУСТА та студенти, котрі до неї належать, пережили багато подій та моментів, які спричинилися до того, що наш союз являється тепер одним з найсильніших студентських союзів на еміграції. Ініціятива до творення СУСТА була дана тими визначними студентськими провідниками ЦЕСУСУ, котрі приїхали тут до Америки, відчули потребу створення студентського союзу, котрий єднав би в своїх рядах всіх українських студентів в Америці. Опісля союз витворив ряд здібних студентських провідників, які продовжували діло почате основниками.

На нашу думку було б корисно подати короткий перегляд осягів СУСТА, осягів так численних і так многограних, на котрі ми завжди повинні пам'ятати.

На внутрішному відтинку, в культ-освітній ділянці влаштовано ряд Конференцій різного характеру (Високошкільні, Середношкільні, Організаційні, ітп.) з надзвичайно багатою тематикою, як напр..: „Політично-Правний Статус України". „Вплив Тараса Шевченка на Українське Національне Відродження", „Зовнішня Діяльність Українського Студенства і Міжнародний Студентський Рух". „Гетьман Іван Мазепа і Його Доба", та дуже успішний 1-ий Український Студентський Ідеологічний Конгрес, котрий мав за ціль познайомити студентів з ідеологією українських студентських ідеологічних товариств та з їх поглядами на певні проблеми.

В організаційній ділянці ми за цих 10 років спостерігаємо розбудову союзу та збільшення кількости членів; під сучасну пору СУСТА нараховує понад 20 Українських Студентських Громад.

Можна сказати, що пресова ділянка СУСТА протягом тих минулих літ була проваджена на високому рівні; СУСТА це одинокий український студентський союз, кортий має свою сторінку при українському щоденнику як і рівнож англомовний неперіодичний журнал, котрий має за ціль інформувати чужинців про нашу працю та про загальні українські проблеми. Уважаємо видавання середношкільного журналу ПІБ за позитивне явище, хоч часом хотілося б бачити більш поважний підхід до деяких проблем. В ділянці середношкільників влаштовано дві успішні Конференції і створено при УСГромадах секції середньошкільників, котрі починають мати чим раз більше число членів.

На нашу думку найважніший відтинок в праці кожної організації це праця на зовнішньому секторі, і треба тут підтвердити, що праця СУСТА в тій ділянці була надзвичайно успішна. Ми майже на кожний Конгрес ЮСНСА висилали делегатів котрі в часі виступів і дискусій безнерестанку переконували американських студентів про конечність іншої американської політики щодо України та до Сходу Европи. Та СУСТА не обмежила своєї зовнішної праці виключно до ЮСНСА а рівнож висилала делегатів до Ліма, Перу на Конгрес КОСУКу та спостерігачів на комуністичний Фестиваль Молоді в Відні в 1959 р. де вони ширили серед комуністичних студентів українські націоналістичні ідеї та концепції. До дуже успішних моментів зовнішної діяльности можна рівнож зарахувати Конференцію влаштовану в 1959 р. на Колюмбійському Університеті, в котрій взяли участь студенти 6-ох поневолених націй (Українці, Естонці, Литовці, Латвійці, Білоруси і Мадяри) і де було обговорено ряд проблем зв'язаних з комуністичною окупацією народів Східньої Европи.

Тих позитивних, світлих моментів на протязі 10 років існування СУСТА було багато більше та немає місця на те, щоб всіх їх тут вичисляти. Були рівнож і деякі негативні події та від'ємні моменти котрі перешкоджали ростові СУСТА та часто нарушували правопорядок в організації; не хочемо ми над ними тут зупинятися.

Кожна організація котра хоче рости та розвиватся мусить базувати свою працю на позитивнім, тривкім вартіснім минулім та мусить продовжувати та доповняти ті добрі, позитивні будуючі традиції та події. Ми в СУСТА маємо таких традицій багато; наше минуле є вартісне і цінне; стараймося, базуючи нашу працю на ньому, щоби й наше майбутнє було також вартісне.

Український Студентський Кружок при Гантер Коледж в Ню Йорку

Члени Українського Кружка при Гантер Коледж зліва: Н. Борисів, І. Демидович, Другий ряд — Л. Крижанівська, Т. Доберчак, С. Луцька, Л. Гошовська, Х. Конашевич, Л. Кравчук, А. Непрель, Е. Мартинів.

Потреба спільних сходин, гутірок, виміни думок, товариського життя, плекання українських традицій, культури та репрезентація перед чужинцями — були тими чинниками, які спонукали створити в 1953 р. Кружок Українських студенток при Гантер Коледжі. Основницями були студентки — діти новоприбулої еміграції. На протязі десяти років Кружок виправдав себе зробивши багато в напрямі пропаганди та поширенні правди про Україну на терені коледжу.

В біжучому 1963 р. Кружок начислював 25 студенток. Склад управи: Світляна Луцька — голова, Лярися Кравчук — заступник, Таня Доберчак — секретар, Патриція Кухарчук — скарбник, І. Демидович і Л. Гошовська — імпрезові референти. Опікуном Кружка на протязі минулого року був д-р В. Нагірний.

В академічному 1962-63 р. управа кружка влаштувала слідуючі доповіді з запрошеними прелегентами: д-р В. Омельченко — „Підпільні Рухи в Історії України", студент М. Середа — „Сучасне Студентство в Радянській Україні", маестро В. Ласовський — „Сучасне Мистецтво", д-р Лутер — „Історіографія Совєтської України". Осінньому семестрі влаштовано триденну виставку українського народного мистецтва та взято участь в міжнароднім показі ноші, в якому члени кружка демонстрували українську ношу. Заходом Кружка відбулися дві студентські вечірки та Кружок вислав двох своїх членів на триденний т. зв „Табір Провідників" (Лідершіп Кемп), який щороку влаштовує коледж для вишколу провідників студентського життя. Члени укр. клюбу рівнож взяли участь в Симульованій Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй у Вашингтоні, на якій репрезентували совєтську Україну. Кружок зложив даток $25.00 на будову пам'ятника Тарасові Шевченкові в Вашингтоні. Члени укр. кружка студентів при Гантер Коледжі беруть активну участь в українському громадському житті та в молодечих організаціях. Кружок є безпосереднім членом СУСТА та вислав двох делегатів на Шостий Конгрес СУСТА.

Світляна Луцька

РІК X СТУДЕНТСЬКЕ СЛОВО Ч. 5 (86)
STUDENTS WORD
Editor: Marta Sawchak
2074 Vyse Avenue Bronx 60, N.Y
Редагує Колегія з уповноваження Пресового Бюра СУСТА:
Марта Савчак, Лярися Ганущак, Оленка Гікава-Сацюк

Шіснадцятий Конгрес ЮСНСА

Кожний Конгрес переважно починається три дні наперед у хаті делегатів журбою, що ще матеріяли не прийшли, які будуть кошти, коли який автобус відходить, а чи є поїзд, що їде без пересядки, і т.д. Для делегатів СУСТА, Тані Матійців і Богдана Сацюка, на 16-ий Конгрес ЮСНСА (Національна Організація Студентів ЗДА) не було винятків. Телефон дзвонив в Шикаго, в Урбані і в Кліввленді, як делегати старалися скоординувати з Головою свою працю для найкращих вислідів. У день перед виїздом до Б. Сацюка прийшов лист від Світової Студентської Організації Латишів, в якому вони просили, щоб наші делегати співпрацювали з їхніми представниками на конгресі.

ЮСНСА охоплює приблизно 1,300,000 студентів з триста університетів і каледжів ЗДА. Вона є центральною і найбільшою організацією американських студентів, яка за кордоном репрезентує студенство ЗДА. Зарепрезентовані у ній є консерватисти, ліберали і невтралісти з перевагою лібералів (з домішкою лівих екстремістів). Конгрес триває два тижні. Цього року він почався 17-го серпня реєстрацією, дня 20-го серпня почалася найважливіша частина з семінарями і працею комісій, і кінчився 29-го серпня пленарним законодавчим засіданням і виборами нової Управи. Конгрес відбувався при Університеті Індіяна у Блумінгтон, Інд.

Під час Конгресу було переведено двадцять-три семінарі. Перших вісімнадцять заторкували проблеми радше домашнього характеру, як: „Цілі навчання", Цивільні права", „Навчання у південних стейтах ЗДА", „Роля студентського уряду", „Політичні партії при університетах" і т.д. П'ять семінарів розглядали міжнародні проблеми: „Справи африканських студентів", „Справи студентів Близького і Далекого Сходу", „Справи студентів Південної Америки", „Міжнародна студентська співпраця" і „Заплянування міжнародних імпрез на ,кемпусі,". З того бачимо, що комунізм і проблема уярмлення Сходу Европи не належить до турбуючих чи навіть цікавих проблем для американського студентства. Це однак не дивно, беручи під увагу пануючі ліві елементи і факт, що завжди Росія і її „культура" захоплювали американців, які всіма силами стараються не допустити до своєї свідомости жодних фактів, що могли б знищити чи ушкодити їхню візію про Росію.

Крім семінарів діяло п'ять комісій: 1) „Навчальний процес", 2) „Участь у суспільстві", 3) „Академічна свобода", 4) „Університетська громада", 5) „Міжнародні справи", як рівнож вісімнадцять під-комісій.

Наші делегати приїхали перед відкриттям конгресу і відразу нав'язали контакт з латишським делегатом, п. Яніс Пенікіс. З досвіду попередніх років вони наперед були приготовлені, що може не дістануть і пів-хвилинного голосу, але щастя було за ними. Найкраще, коли мати особисті зв'язки з якоюсь групою самих американців, які були б зацікавлені бути промоторами нашої справи. І власне такий зв'язок знайшовся — з боку консерватистів — це було все що нам бракувало. Наші делегати разом з п. Пенікісом, з помічччю д-ра Степана Горака (шефа Славістичної Читальні при бібліотеці Університету Індіяна), позичили необхідні матеріяли, на підставі яких, написали і вибили на циклостилі три-сторінкову брошуру — „Академічна свобода в СССР"; збірник фактів, з цитатами з найновіших совєтських джерел. Очевидно, показуючи словами самих комуністичних даних брак академічної свободи і натиск партії, як рівнож постійну русифікацію навчальної системи в усіх республіках СССР.

Також, Б. Сацюк мав нагоду (через знання еспанської мови) говорити з делегатами колумбійських студентів, які якраз були в поїздці по ЗДА і гістьми на конгресі. Це була знаменита нагода подати їм коротко історію України і нашу проблематику. Так само відбулася коротка зустріч з українським персоналом університетської бібліотеки: дром Ю. Фединським (Відділ Права), ред. Данилевичом і д-ром Гораком.

Загальний вислід цього конгресу був для нас досить позитивний. Проте на наступний рік було б кориснішим, щоб хоч один делегат міг репрезентувати СУСТА до самого кінця конгресу. Найбільшу роботу делегати можуть зробити через особисті зв'язки з якимсь американським угрупованням, бо через його вплив можна дістати нагоду представити нашу справу на пленумі конгресу.

О. Гікава - Сацюк

З ПОЕЗІЇ МИКОЛИ ВІНГРАНОВСЬКОГО

Микола Сінграновський народився в Первомайську в Миколаївській області, та закінчив Інститут Кінематографії в Києві, де був під великим впливом Ол. Довженка. Перші його поезії появилися в 1958 році в Львівському журналі „Жовтень". Після того циклі його поезій появилися в інших газетах і журналах, а перша збірка поезій п. н. „Атомні прелюди" вийшла в 1962 році.

ТОПОЛЯ

Коли засне немов дитя шалене,
Глибоке місто неспокійним сном,
Вона приходить здалеку до мене
І шелестить до мене під вікном, —

Щоб повертався я на Україну
Плугами чорнокрилими орать,
І тополята в полі поливать
І поливати землю тополину . . .

Во йдуть літа буремною ходою,
Різнити важко пустоцвіт од цвіту . . .
І, той любов'ю повниться до світу,
Хто рідну землю має під собою!

З канцелярії СУСТА

10-го серпня 1963-го року Президент СУСТА Богдан Футей та Віце-президент Преси та Інформації, Марта Савчак відвідала редакцію „Свободи" де стрінулися з головою УН-Союзу Й. Лисогором та ред. Б. Кравцевом, щоб обговорит ряд справ зв'язаних з появою нашої сторінки.

Дня 17 і 18 серпня відбулися 1-ше і 2-ге засідання Управи СУСТА, на яких обговорено детально пляни щодо участи СУСТА в посвяченні угольного каменя під пам'ятник Шевченка.

Велике число студентів-членів СУСТА з Ню Йорку, Кліввленду, Філядельфії, Балтімору, ітд. взяли участь в програмі влаштованій УККА в честь посвячення площі під пам'ятник Шевченка.

В той сам час (21 вересня 1963) в Вашингтоні рівнож відбулися з черги 3 засідання Управи СУСТА де порушено такі справи: репрезентацію СУСТА на Конгресі ЮСНСА в Блумінгтоні, Індіяна в серпні ц. р., Високошкільну Конференцію котра відбудеться в Філядельфії 7-8 грудня ц. р. під гаслом „Українська Мова — Євшан Зілля Українських Студентів в Америці", та про справу т. зв. „Горизонтів" (Гляди Комунікат Управи СУСТА), і т. д. В циклі Конференції будуть прочитані доповіді — „Нарис розвитку української мови", „Американізація української мови" і „Чи потрібно нам українським студентам української мови?"

Д-р Зенон Р. Винницький

ДЛЯ ТИХ, ЩО ПРИЙДУТЬ ПІСЛЯ НАС...

(Доповідь, виголошена 6 VII 1963 на 6-му Конгресі СУСТА)

(2)

Припадок долі, зумовлений мабуть незнанням американських відносин хотів, що в січні 1952-го року З'їзд ЦЕСУС-у у Любені, Бельгія, створив „Американський Відділ Управи ЦЕСУС-у" з осідком у Шикаго, Ілиной. Ввійшли до нього люди на чолі з моїм добрим приятелем Петром Стерчом, які не були студентами, але хотіли замінити український студентський рух у ЗДА у вузько - групову експозитуру. Заіснувала ситуація, що адміністраторами нашого студентського життя пробували стати люди без мандату українських студентів Америки, люди, які не бажали, або не вміли наладнати контактів з існуючими нашими студентськими осередками, чи такі осередки творорити. Ці люди не знайшли для своїх плянів підтримки нашого студентства й громадянства, а в тому й Екзекутиви УККА. Тому в грудні 1952 після дванадцяти місяців бездіяльности, АВ Управи ЦЕСУС-у себе самоліквідував.

У час творення СУСТА існували дві засадничі концепції. Чи СУСТА має стати американською організацією студентів українського роду й походження, чи — українською еміграційною екзильною установою. Ми заступали першу концепцію, яка перемогла. Ця концепція знайшлась опісля під обстрілом деяких людей, в яких способі думання існував розрив з дійсністю. Пригадую, отримав я письмо від 11-го лютого 1953-го з Парижа від одного активного лідера ЦЕСУС-у, який писав: . . . „Для багатьох із нас в Европі не є зрозумілою Ваша 100% постава до всіх позицій УККА і українсько-американських діячів. Ви покликаєтеся постійно на УККА, ПАУК, на їх заяви, листи і т. д. Микола Плав'юк згідно . . . з „Кузьмою" робить Вам на сторінках паризького „Українського Слова" закид, що вносите на чужині теорію про „стару" і „нову" батьківщину. Іноді і сам починаю над тим застановлятися, чи часом незабагато української льояльности виявляється по відношенні до Америки, або чи не повторюємо старої помилки, кладучи всю ставку на Америку й українсько - американський світ". Десять літ пізніще, Ваше покоління репрезентує тих українських людей, для яких проблема старої і нової батьківщини таки існує, проблема, на яку не можна замикати очей, яку не можна викреслити однією патріотичною фразою, проблема, яку ми всі спільно мусимо майструвати так, щоби розв'язка її відповідала постулятові про збереження і розбудову вартостей українства та щоб клич — „Льояльність до Америки і праця для визволення України" був діловим дороговказом і правною підставою наших дій на цьому континенті.

Мусимо визнати, що не живемо на українських етнографічних землях під американською окупацією, а тому дух української ірреденти не може мати тут практичного застосовання, — що живемо в країні, якої ми і наші діти є громадянами, що нас тут ніхто не переслідує, а тому мусимо шанувати закони, приписи і правні вимоги цієї країни в кожній ділянці її життя. Тільки в узгідненні з законами Америки зможемо якнайкраще розбудовувати наше громадське життя, наші політичні впливи й позиції, і тільки тоді створимо реальні передумови для якнайдовшого збереження українського елементу й українських духових вартостей у цій країні. Ви, сьогоднішні наші студенти, станете завтра професіоналістами. Ваша життєва місія, Ваше призначення чекають на Вас в установах американської науки, індустрії, адміністрації, політики, де Ви мусите стати живучими виразниками аспірацій українства, гордими на своє походження, позбавленими будь-яких комплексів меншевартости, почуваючи себе співгосподарями цієї країни, для цього, щоб у відповідний момент сповнити цю ролю, що її в 1948 році сповнили американські жиди й американські ірляндці по відношенні до їхньої старої батьківщини.

Мої ювілейні імпресії — оповиті серпанком радости, що з журбою обнялась. Радість моя зумовлена добре документованим вкладом 10-річної праці СУСТА у скарбницю духових вартостей американських українців і розбудовою тих цінноців, що їх ми в культурній і політичній площині принесли зі собою в цю країну після другої світової війни. Журба моя викликана сумнівами, чи ті, що прийдуть вже після Вас, будуть мати силу ті вартості дальше втримувати і нести їх у мандрівку століть, чи знайдуть ці вартості своїх виразників і провідників, які зуміють робити синтезу успіхів і неуспіхів своїх попередників, на те, щоб українство в Америці жило! Щоб жило воно, даних Вам талантів не вільно нікому закапувати. Вірю, що даної Богом і історією ролі Вашої у формуванні майбутнього Святої Української Справи ніхто і ніщо не зможе звести на манівці. Знаю, що дехто з Вас брав участь у „ЗУСКА" в Торонті в днях 14-16 червня ц. р., де була нагода заслухати політичну доповідь мого доброго приятеля, Василя Маркуся, про складні проблеми української еміграційної політики по відношенні до УРСР і т. зв. реалітетів. Не улягає сумніву, що в випадку української національної небезпеки, ми могли б на міжнародному дипломатичному форумі обстоювати думку для рації нашого стану, що „Україна є членом ООН". Однак немає ніяких причин до ентузіязму, бо УРСР немає ні українського війська, ні української пошти, ні власної монетарної системи, ні українських консулятів чи амбасад. Навіть, якщо кинено клич про „соціялістичну — формою, національну — змістом державу", навіть, якщо в просторі між Львовом, Слов'янськом і Харковом існують державні медичні інститути, в УРСР немає теж української медицини. В розділі п. а. „Коротка характеристика російських терапевтичних шкіл" в українсько - мовному підручнику проф. О. Л. Мяснікова „Пропедевтика внутрішніх хворіб" (Київ, 1958, Держмедвидав УРСР) кажеться, що . . . . „академік Микола Дмитрович Стражеско (1876-1953) . . . . яскраво підкреслив, що російський лікар не повинен підміняти свою глибоку компетентність спеціяліста вузьким колам інтересів ремісника. Не менші великі заслуги М. Д. Стражеска і в науково-організаційному відношенні: він засновник і голова українського Товариства Терапевтів, керівник створеного його зусиллями клінічного Інституту Української Академії Наук у Києві . . .". От-так, українські київські професори розбудовують українську медицину. За грубо шиті нитки, щоб не відчути грубої московської нахабности імперіялістичної, яка мабуть є єдиною основою панівних реалітетів. Комунорадянофіли і прогресисти програли на українському студентському відтинку в нас ще в 1924 році, і повороту на наш студентський форум у вільному світі їм немає.

Сьогоднішній Конгрес дискутуватиме справу ЦЕСУС-у. Відчуваю, що цих справ деякі люди не трактують серйозно, або хочуть їх визначувати такі люди, які ці проблеми сприймають зовсім фальшиво. Бо це абсурд бажати перебудови ЦЕСУС-у в „український студентський інтернаціонал", чи нарікати, що ЦЕСУС-у не хочуть визнати в „Міжнароднім Студентськім Союзі" (ІЮС), який є студентським комінформом з осідком в Празі. А такі постуляти сьогодні видвигається на сторінках української преси і навіть в окремих публікаціях СУСТА. На Конгресі ЮСНСА в Еймс, Айова, в 1954 році Леонард Вебчік, віцепрезидент американського студенства, формулював цю справу офіційно так, що ЦЕСУС є організацією українських екзильних студентів, а СУСТА це американська установа студентів українського роду чи походження. І як такий їх ЮСНСА і другі національні студентські союзи в світі визнають. ЦЕСУС належить Европі і там його місце. Не ліквідуйте ЦЕСУС-у і не переносіть його осідку до ЗДА, не робіть трансокеанських рошад, які збільшать нерозбериху у нашому студентському житті.

ЦЕСУС мусимо за всяку ціну зберегти. На ЦЕСУС, його традицій і дії чекають українські молоді студенти в країнах Західньої Европи. Не творіть паперових установ, бо в них зможе задуситись цілий наш студентський рух у вільному світі. Про ЦЕСУС повинні рішати наші студенти й компетентні чинники українського життя в Европі!

Думайте, що Вам слід розбудувати пляни, щоби керівні люди СУСТА входили до місцевих комітетів ЮСНСА (централі американського студенства), щоб найкращі з Вас змогли входити до керівних органів ЮСНСА і там стимулювати політику американського студентства в анти-московському, анти-комуністичному дусі! Це — Ваша місія, це Ваше призначення!

За 10-15 літ Ви будете творити тут ядро української професійної інтелігенції. Наше перше покоління української інтелігенції, чи зокрема ця її частина, яка прибула до Америки після 2-гої світової війни, або потонула у важкій професійній праці, або заспокоює своє життєве призначення в нагромаджуванні матеріяльних дібр, чи веселому житті, а від наших суспільно - політичних справ на жаль у переважаючій кількості практично відійшла. Не без причин роз'їзджає проф. Лев Добрянський по наших осередках з доповіддю про „Відсталість професіоналістів у боротьбі за свободу". З Вас мусять вирости професіоналісти — суспільники! Для цієї мети творили ми 10 років тому СУСТА, зводили бої за його існування, динаміку його акції, хоронили його від горезвісних підшептів Датанів й Авіронів.

Виростаєте, Дорогі Студенти, в часах рапідних поступів все-людкої цивілізації, в сасах технократії, й колосальних аномалій в українському житті, коли в світі покутує дух большевизації і присвоєння сталінських засад про фальсифікацію „Історію ВКПб", однак Ви мусите зберегти цей дух, цю динаміку, які характеризували основників СУСТА. До цього кличуть Вас труди тих Ваших колегів, які впродовж 10 років вкладали працю у діяльність і розбудову Вашого студентського Союзу.

— Майте тверді самовизначені стандарти індивідуальної високої вартости.

— Майте зацікавлення у важкій громадській праці, майте почуття обов'язку і посвяти для чогось більшого, як приватний особистий життєвий успіх.

— Майте відвагу діяти проти зла минулих днів і самопевну відвагу випробовувати нові ідеї.

— Майте гордість на Ваше українське походження, майте віру в успішність людини українського визвольного руху, та в кінцеву перемогу ідеї Української Самостійної Соборної Держави.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ:

В справі видання „Пропам'ятної Книги СУСТА"

В „Студентському Слові" ч. 4(85), додатку до щоденника „Свобода" (з 13 вересня 1963 р.) в передовій статті п. з. „6-ий Конгрес СУСТА" пишеться таке: „Дивно, що наші друзі не хотіли зрозуміти, що це була позитивна та будуюча критика, яка мала на меті вказати майбутнім Управам СУСТА, як не треба вести праці в нашій організації та які помилки треба уникати на майбутнє, як наприклад... видання так званої „Пропам'ятної Книги СУСТА", особою, яка нічого не доложила до заснування та розбудови цієї організації".

У „Комунікаті Президії Шостого Конгресу СУСТА" (в цьому ж числі „Студентського Слова") про видання цієї Книги пишеться:: „Другим прикладом — їх було більше — нищівної критики послужило видання т. зв. „Пропам'ятної книги СУСТА", що тенденційно і некорисно насвітлює блискучі сторінки українського студентського руху в Америці".

Ці дві невеличкі замітки про видання „Пропам'ятної книги СУСТА", які цілковито розбігаються з дійсним станом речей, примушують нас подати до відома, заінтересованим особам, наступне вияснення і спростовання:

1. „Пропам'ятну книгу СУСТА" не підготовляла і не видала одна особа. Її підготовила Редакційна Колегія, в склад якої входили: Осип Зінкевич (куратор Українського Студентського Архіву — Музею), Володимир Прибила (президент СУСТА) і Люба Купчик (член Управи СУСТА) і видала з доручення Управи СУСТА Видавнича Комісія у складі: Люба Купчик (голова), Слава Зелинська, Марійка Сідляк і Надія Бендюк (члени).

2. Книгу видано з доручення Президента СУСТА, який розподіляв обов'язки всім членам Управи (весною 1962 року). Це рішення Президента затвердила Управа СУСТА на своєму засіданні 9 лютого 1962 р. у Трой, у писемній формі.

3. Ані перед тим, ані після цього засідання ніхто з членів Управи СУСТА не квестіонував питання Видання „Пропам'ятної Книги СУСТА", складу Редколегії чи Видавничої Комісії. На засіданні Управи СУСТА, яке відбулось 19 і 20 квітня 1963 р. у Вашингтоні, звітували про стан видання Книги — з рамені Редколегії О. Зінкевич, а в імені Видавничої Комісії Л. Купчик. На цьому засіданні докладно обговорено існуючий стан видання і ніхто з членів Управи не домагався ані стримання видання, ані зміни Редколегії чи складу Видавничої Комісії і над цими справами не відбулося жадного голосування, що може підтвердити протокол з цього засідання, в якому брало участь 11 членів Управи.

4. Дня 4 травня 1963 р. відбулася зустріч з членами Редколегії і Видавничої Комісії у Балтиморі з групою студентів з Ню Йорку і Филядельфії, серед яких було 4 членів Управи СУСТА і Голова Контроль. Комісії. Вони запізналися з матеріялами Книги, випозичивши частину їх на кількаденний перегляд. Після цього листом з 5 травня до Президента СУСТА, лише Голова Контрольної Комісії СУСТА і один член Управи домагались стримання видання цієї Книги. Ніхто з інших членів Управи, Контрольної Комісії чи Товариського Суду СУСТА такого побажання не висловив ані Президентові СУСТА ані Редакційній Колегії.

5. „Пропам'ятну книгу СУСТА", яка носить назву „Українське студентство в Америці" фірмує і має „авторські права" („копірайт") — Союз Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА).

6. На VI-ому Конгресі СУСТА, який відбувся 6-7 липня 1963 р. в Клівленді, ані один умандатований делегат не виступив з критикою видання чи змісту „Пропам'ятної Книги СУСТА". Зате зі своєрідною критикою не змісту (бо книга в тому часі ще не була на руках делегатів), а формально-технічної сторони видання виступив у своєму звіті Голова Контрольної Комісії і один з присутніх на залі гостей.

7. Про зміст Книги нехай говорять самі читачі. В ній ми дали в опрацьованому виді той матеріял, який був у нашому розпорядженні. Статті до Книги написали 24 автори, активні бувші чи теперішні студентські діячі в ЗДА. З Редакційною Колегією співпрацювало 50 осіб, з усіх тепер діючих студентських осередків в Америці.

ВИДАВНИЧА КОМІСІЯ
І РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ
„ПРОПАМ'ЯТНОЇ КНИГИ
СУСТА"

Видавнича Комісія:
Люба Купчик, Слава Зеленська, Марійка Сідляк, Надія Бендюк.

Редакційна Колегія:
Осип Зінкевич, Володимир Прибила, Люба Купчик.

30 вересня 1963 р.

З НАШИХ БУДНІВ

КОГО ТРЕБА РЯТУВАТИ?

Віче або ширша нарада, скликана минулої неділі до Народного Дому в Ню Йорку під алярмуючим кличем „Рятуймо нашу молодь!" — насунула декому з учасників наради тяжкий сумнів на душу, кого; до речі, треба в першу чергу рятувати: батьків чи молодь?

В Старому Краю говорилили, що яблуко від яблуні далеко не відкотиться, тобто які батьки, такі їхні нащадки. Мені здається, правильно писав один публіцист, що спершу треба було б послати до дитячих садків і шкіл українознавства деяких батьків, щоб знали вони, як виховувати своїх дітей, а тоді вже докоряти молодому поколінню, чому воно не таке бойове й патріотичне, як старше! Раз уже дискутуємо на ці теми, так ставмо виразніше крапки над „і". Що винна Америка то Америка, що обставини то обставини, але й тато-мама теж не без гріха, і даремна справа обвинувачувати за власне недбальство Америку, церкву, парафію, Митрополита чи самого Папу Римського!

Дехто з батьків народу плаче й руки ламає, що молодь не бере активної участи в громадському житті... А я взяв собі „Свободу" за минулий тиждень і підрахував, що в тому одному тижні в нашій лише Метрополії відбулись силами та з ініціятиви молоді: один з'їзд (ОДУМ-у), дві студентські конференції, три літературно-мистецькі вечірки і декілька танцювальних. Правда, імпрези молоді мають трохи інакший характер, не такі вже нуднаві, як деякі академії; за те і слава Богу. А що ж то була б за молода ґенерація, яка у всьому копіювала б своїх батьків, разом з усіми їхніми, делікатно сказавши „недотягненнями"?.. „Кожне покоління мусить писати свою історію", говорив покійний Юрій Липа.

Скажіть, чи не раділо ваше серце в неділю 10-го листопада у Фешен Інституті, коли на сцені появилось в мальовничих, національних строях понад 150 хористів і танцюристів з Українського Хору ім. Тараса Шевченка і з Балетної Групи Осередку СУМА з Клівленду?.. А це ж була в більшості молодь, сам цвіт! „Ще не вмерла Україна! — сказав один з союзових піонерів, обтираючи сльозу, — коли наші бойсці так високо скачуть," А вони не лише високо скакали, але й, упавши навколішки, піснею-молитвою з „Запорожця за Дунаєм" благали Господа: „...дай нам побачить Рідний Край".

— Мої діти, — говорить про своїх юних співаків проф. Ярослав Барнич, — три рази в тижні зрікаються приємности бути в кіно, щоб не оминути проби хору. А перед виїздом у турне подарували собі навіть фільм „Клеопатру"! Ця молодь, скажу вам правду, тримає мене при житті... Для неї варто ще трохи пожити.

Подібні почування обгортали тих, що після згаданого віча прийшли до Народного Дому на ґенеральну пробу хору „Думка", який, вибираючись на гостинні виступи до Клівленду і Шикаґо, влаштував перший показ своїх умілостей перед власною публікою. І в „Думці" переважає свіжа, молода кров, включно з красною солісткою, Мартою Кобрин - Кокольською, хоч старші віком „гальтери" і „гальтерки" ще не здають позицій і підтримують молодшу ґенерацію не лише духово, але й голосово!

Це ж саме і є великою заслугою таких співацьких об'єднань, як „Думка", Хор ім. Тараса Шевченка та інші, що вони поставили ставку на молодь, дбайливо попрацювали над тим, щоб включити в свої ряди сумівську, пластову чи студентську молодь, окружили її рідною, товариською атмосферою, а тепер збирають гарне жниво після дбайливо проведеної „посівної кампанії"... Хто ж цього не зробив, не підховав собі молодої зміни, хай тепер нарікає сам на себе, не на молодь.

Ікер

Громада Йонгстовн, Огайо — Українському Народному Фондові

Українська Національна Спільнота в Йонгставні Огайо, влаштовує щорічно спеціяльну, загально-громадську імпрезу, т. зв. Український День.

Така імпреза, що на ній бувають гостями й виступають також представники міста й політичного світу стейту, дбайливо організована й солідно підготована завжди місцевим Відділом Українського Конґресового Комітету Америки, приносить у висліді не тільки моральну й політичну користь українській справі, але дає також щорічно поважний прибуток, який Відділ Українського Конґресового Комітету Америки щорічно передає Українському Народному Фондові.

Для ілюстрації: за час від літа 1953 року по 1962 рік включно — з цих Українських Днів у Йонгставні отримав Український Народний Фонд суму: сім тисяч тридцят чотири доляри.

Цьогорічний Український День дав прибутку п'ятсот долярів і цю суму Відділ Українського Народного Комітету переслав у минулому місяці до каси Українського Народного Фонду в Ню Йорку.

Активність Відділу Українського Конґресового Комітету Америки в Йонгставні під проводом голови, адв. Михайла Юрчишина та секретарки, Мирослави Ліщак, заслуговує на признання, а Громада на пошану і подяку за жертвенність.

Національний Даток і пожертви на Український Народний Фонд вплачують громадяни Йонгставну незалежно від цієї й інших імпрез, що їх прибуток іде на У. Н. Фонд.

Цьогорічну, осінньо-зимову кампанію проводить Відділ згідно з закликом та інструкціями Централі.

● **Індійський суд** засеквестрував в Індії один літак американської летунської компанії „Транс-Атлантік Ейрлайнс Корпорейшен" за незаплачені рахунки. Але президент тієї компанії Даніель Валькотт вів на літак і відлетів ним та зумів втекти, хоч два індійські військові літаки гнались за ним. Тепер Індія вимагає видачі їх того президента і його літака.

В Трентоні була демонстрація...

(Закінчення з 1-ої стор.)

'нської Народної Республіки 19-го століття", про комунізм та фашизм, який за життя Шевченка ще не існував та невірну інформацію про здвигнення вже в столиці ЗДА пам'ятника Шевченкові — саму інформацію можна було б від біди прийняти як свого рода пропаґандивний матеріял, а непоінформованість автора статтейки можна було б уважати, як часто буває, за свідому чи несвідому іґноранцію в українських справах. Та не так зареаґувала на цю інформацію свойого часопису американська публіка, а з нею всі наші „воріженьки". Ще цього самого дня, тобто у вівторок, 19-го листопада ц. р. на розі вулиць Лялор стріт і Дуц евеню, почала збиратись товпа підлітків, що за короткий час зросла до якої сотні демонструючих з таблицями і виґуками проти рішення районового управління. На таблицях з картонів та товстого паперу, були видні написи „Дуц форевер", „Дуц Евню енаф", „Ві донт вонт ені чендж", Було чути виґуки: „Діпі ґов ту Рашія", „Гір іс Амеріка нот Рашія", „Ві кент спел юкреніен нейм", тощо. І може на цьому закінчила б ся ця верескліва метушня підлітків, яких щоразто більше загрівали до крику дорослі мешканці із доокolишніх вулиць, якби поліція не вмішалась в цю „патріотичну" демонстрацію. З'явилися спершу два, потім чотири, а врешті коло десяти районних і міських поліціянтів, які закликали підлітків розійтись по домах та не ворохобитись на вулиці, здержуючи цим робом весь коловий рух на цьому доволі рухливому секторі. Зо сторони підлітків і старших, яких число щораз збільшувалось, — посипались обидливі викрики під адресою поліції та знову таки під адресою українців і самого Т. Шевченка. Поліція після кількакратних закликів до спокою, остаточно зліквідувала цю галабурду при помочі ґумових палець і поліційних собак, арештуючи двох молокососів в віці 15 і 16 років та віддаючи їх до диспозиції судових властей за нарушення публічного спокою. Біля 10-ої години вечора на вулиці запанував спокій, дарма, що далі групи молодиків та старших, ще до півночі гаряче коментували усі події.

Ця демонстрація та встрявання поліції, викликали нову бурю невдоволення, цим разом вже старших мешканців „Дуцвілл", що стало предметом нових спекулятивних інформацій „Ди Трентоніен" та вечірнього випуску „Трентон Івнінґ Таймс" у виданнях з середи, 20 листопада ц. р. „Ди Трентоніен" та „Трентон Івнінґ Таймс" помістили на перших сторінках під товстими шапками нові інформації про зміну назви вулиці „Душ Евню" на „Шевченка Булевард", називаючи цим разом Шевченка знову „українським національним героєм" та подаючи при цьому дату життя поета 1814 — 1861 і описуючи з репортерськими подробицями акцію поліції. В міжчасі в „Трентон Івнінґ Таймс" появилося вияснення районового комітету, що ця „справа з перейменованням вулиці ще не закінчена і що більша група мешканців, якщо вона невдоволена потягненням адміністраційних властей, має право опротестувати її рішення шляхом збирання підписів проти цієї зміни назв". І дійсно, цілий день в середу, по всіх домах мешканців при вул. Дуц Евню ходили розаґітовані жінки з домаганням підписувати протести, не поминаючи при цьому і домів українських мешканців. В середу вечером малі групки розохочених молодиків знову почали збиратися з транспарентами, але патрулюючі поліційні авта зарання перешкодили новим демонстраціям. В середу вечером, як подаю ці інформації для „Свободи", в місті запанувала передишка. На мою думку передишка перед справжньою бурею, бо остаточно затвердження зміни назви вулиць „Дуц Евню' 'на „Шевченківський Бульвар" має наступити в вівторок, 3-го грудня ц. р. Тоді вирішиться доля „Дуцвілл" і ... Шевченкового „праведного закону".

ВАСИЛЬ АВРАМЕНКО ВИХАВ ДО ЕВРОПИ

Ню Йорк. — Відомий український танцюрист і вчитель українських народних танків Василь Авраменко виїхав в п'ятницю 22 листопада ц.р. кораблем „Мавританія" до Европи. Метою його подорожі є дальше лікування пораненої під час автомобільного випадку ноги, як також відвідання деяких українських осередків в Західній Европі.

ДИРЕКТОР КОРПУСУ МИРУ ПРО КОМУНІСТИЧНУ ЗАГРОЗУ

Ню Йорк. — Директор Корпусу Миру Сарджент Шрайвер, промовляючи на прийняттю ІМКА в готелі Гілтон, сказав, що ЗДА стоять перед втратою Латинської Америки в користь комунізму. Шрайвер пригадав свою візиту до міських нетрів в столиці Венесуелі Каракасі і сказав, що „коли б був комуністом то дуже легко міг би зорганізувати революцію в тій бідній і нужденній дільниці". Коло 500 добровольців Корпусу Миру працюють в таких бідних і занедбаних дільницях в містах Латинської Америки. 163 добровольці стараються зменшувати комуністичні впливи в 38 університетах в сімох країнах Латинської Америки. Треба б ще вислати туди коло 300 вчителів. Шрайвер казав, що найкращим засобом для поборювання комунізму є економічна розбудова тих держав, яким загрожує комунізм.

● В Едінбурзі в Шотляндії два дотеперішні вечірні щоденники „Нюз" і „Діспейч" з'єднались в один щоденник „Едінбурґ Івнінґ Нюз енд Діспейч". Видавництво пояснило, що поза Лондоном ні одно місто в Британії не може дозволити собі на більше вечірніх щоденників, як тільки один.